

Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів та економічної безпеки

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи магістерського рівня вищої освіти
на тему:

«Комплексна оцінка фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання»
(на прикладі ТОВ «Трансхолод Захід»)

Виконав:

студент 7-го курсу, групи УФБз-71м
спеціальності 073 «Менеджмент»
(Управління фінансово-економічною
безпекою)

Савойський Орест Сергійович

Керівник:

д.е.н., професор
Мельник Леонід Васильович

Рецензент:

к.е.н., доцент
Шило Жанна Степанівна

Рівне – 2024

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістерського рівня вищої освіти на тему: «Комплексна оцінка фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання (на прикладі Товариства з обмеженою відповідальністю «Трансхолод Захід»)» / О.С. Савойський. Рівне : НУВГП, 2024. 101 с.

У кваліфікаційній роботі розкрито теоретичні основи фінансово-економічної безпеки та визначено методичні підходи до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства. За результатами проведеного аналізу фінансового стану та оцінювання рівня фінансової безпеки ТОВ "Трансхолод Захід" за 2021-2023 роки, виокремлено ряд напрямів оптимізації та розроблено заходи щодо підвищення системи фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, платоспроможність, оцінка, імовірність банкрутства, моніторинг, оцінка рівня фінансової безпеки.

ANNOTATION

Qualification work of the master's level of higher education on the topic: "Comprehensive assessment of the financial and economic security of business entities (on the example of the Limited Liability Company "Transholod Zakhid")" / O.Savoiskyi Rivne: NUVGP, 2024. 101 p.

The qualification work reveals the theoretical foundations of financial and economic security and defines methodological approaches to assessing the level of financial and economic security of the enterprise. Based on the results of the analysis of the financial condition and assessment of the level of financial security of LLC "Transholod Zakhid" for 2021-2023, a number of areas of optimization were identified and measures were developed to improve the system of financial and economic security of the studied enterprise.

Keywords: financial and economic security, solvency, assessment, probability of bankruptcy, monitoring, assessment of the level of financial security.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	8
1.1 Сутність та значення фінансово-економічної безпеки підприємства.....	8
1.2 Основні методи та критерії забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання	17
1.3 Методичні підходи до оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства ..	26
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ТРАНСХОЛОД ЗАХІД».....	36
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	36
2.2 Аналіз фінансового стану підприємства.....	48
2.3 Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки та ймовірність банкрутства підприємства	60
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ТРАСХОЛОД ЗАХІД».....	67
3.1 Основні напрямки покращення фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання.....	67
3.2 Економічне обґрунтування доцільності запропонованих заходів	75
3.3 Моделювання показників фінансово-економічної безпеки підприємства.....	84
ВИСНОВКИ.....	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	94
ДОДАТКИ.....	103

ВСТУП

В сучасних умовах дисбалансу економічних процесів одним із найважливіших аспектів забезпечення стійкого зростання бізнесу та формування позитивних результатів його фінансової діяльності є існування ефективної системи фінансово-економічної безпеки, яка забезпечить захист підприємства від загроз.

Захист обумовлений здатністю органів підприємства на відповідних рівнях: забезпечити сталий економічний розвиток підприємства; нейтралізувати негативний вплив кризових явищ економіки; сформувати адекватну систему обліку фінансових потоків і зміцнити операційну ефективність системи контролю; забезпечити проведення робіт із захисту конфіденційності інформації, що становить комерційну таємницю.

Надійне забезпечення економічної безпеки підприємства можливо лише з комплексного і системного підходу, що дозволяє забезпечити стратегічний розвиток підприємства, розробити тактичні та оперативні дії для мінімізації негативного впливу загроз.

Фінансово-економічна безпека суб'єктів бізнесу є важливим показником його успішності як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі. Рівень фінансово-економічної безпеки підприємства впливає на його ефективність. Необхідність постійного дотримання економічної безпеки зумовлюється об'єктивно наявним для кожного суб'єкта господарювання завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності.

Рівень економічної безпеки фірми залежить від того, наскільки ефективно її керівництво і спеціалісти будуть спроможні уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього й внутрішнього середовища. А тому питання формування системи економічної безпеки, аналізу та оцінювання її складових є надзвичайно актуальним за сучасних умов господарювання.

Дослідженню теоретичних та прикладних проблем щодо фінансово-економічної безпеки підприємства присвячені праці вітчизняних вчених, насамперед, Барановський О. І., Кравчук Н. Я., Мойсеєнко І.П., Орлик О. В., Сабліна Н. В., Судакова О. І., Ткачова С. С. та інші. Вони докладно розкрили питання систематизації фінансово-економічної безпеки підприємств, методичні основи формування підрозділів реалізації економічної безпеки на підприємствах.

Метою магістерської роботи є розробка методичних підходів до комплексної оцінки фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання, аналіз ефективності забезпечення фінансово-економічної безпеки ТОВ «Трансхолд Захід» та розробка практичних рекомендацій щодо її підвищення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити економічну сутність та значення фінансово-економічної безпеки;
- розглянути методи та визначити критерії оцінювання фінансової безпеки підприємства;
- охарактеризувати економіко-організаційну характеристику ТОВ «Трансхолд Захід»;
- здійснити аналіз основних фінансових показників діяльності підприємства;
- визначити рівень фінансово-економічної безпеки підприємства ТОВ «Трансхолд Захід»;
- розробити напрями підвищення рівня фінансово-економічної безпеки для досліджуваного підприємства;
- провести економічне обґрунтування доцільності запропонованих заходів;
- обґрунтувати методичні засади моделювання показників фінансово-економічної безпеки.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення фінансово-економічної безпеки ТОВ «Трансхолд Захід».

Предметом дослідження є теоретико-методичні і практичні підходи щодо оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки підприємства.

Під час написання магістерської роботи були використані такі методи дослідження:

- коефіцієнтний, комплексний – для визначення стану платоспроможності та стійкості підприємства;
- аналітичний, порівняльний – для визначення оцінки та критеріїв ефективності забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- узагальнення, графічний – для обґрунтування ефективності удосконалення системи забезпечення фінансово-економічної безпеки та візуалізації результатів дослідження.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, статистичні дані, наукові періодичні видання, монографії, методичні рекомендації, річна фінансова звітність ТОВ «Трансхолд Захід» за 2021 - 2023 роки.

Найбільш суттєвим науковим результатом роботи, що відзначаються новизною є вдосконалення напрямів покращення фінансово-економічної безпеки підприємства, шляхом підвищення кваліфікації працівників та збільшення потужності підприємства, за рахунок закупівлі сучасного обладнання.

Практичне значення дослідження полягає у проведенні комплексної оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства, на основі якої розроблено проектні пропозиції підвищення рівня системи фінансово-економічної безпеки.

Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1 Сутність та значення фінансово-економічної безпеки підприємства

Головною умовою розвитку підприємства в ринкових умовах, на інноваційних засадах є належний рівень фінансового забезпечення, критерієм якого виступає фінансова безпека підприємств. Виконання цієї умови дозволить підприємствам ефективно функціонувати, запобігаючи банкрутства.

Забезпечення належного рівня безпеки бізнесу є однією із фундаментальних засад підтримання його життєздатності в умовах динамічного економічного середовища. Безпека бізнесу – це основа збереження стійких конкурентних позицій, передумова ефективного функціонування та стабільного розвитку суб'єкта господарювання.

Сутність економічної безпеки підприємства полягає у такому стані його економічної системи, котрий можна характеризувати збалансованістю і стійкістю до негативного впливу будь-яких загроз, її здатністю забезпечувати на основі власних економічних інтересів свій сталий і ефективний розвиток.

Фінансово-економічна безпека підприємства - це досить складна система, що має певний набір внутрішніх характеристик, спрямованих на забезпечення ефективного використання матеріальних, трудових, інформаційних і фінансових ресурсів. [17, с.181]

Метою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є досягнення високої ефективності і стабільності його функціонування і створення передумов для подальшого розвитку шляхом своєчасного виявлення та запобігання зовнішнім і внутрішнім небезпек і загроз. Слід зазначити, що фінансово-економічна безпека підприємства - це динамічна характеристика, яка змінюється під впливом факторів і загроз внутрішнього і зовнішнього середовища.

Наукова література має велику кількість трактувань щодо значення терміну «фінансово-економічна безпека», спираючись в більшості до бухгалтерського та економічного підходу, однак повністю не розкриває всю сутність значення. Детальніше розглянемо характеристику даного поняття різними науковцями.

І. В. Нартова та Я. О. Кіріченко влучно зазначають, що фінансово-економічна безпека підприємства охоплює збалансованість і якість різноманітних фінансових інструментів, технологій і послуг, які використовуються підприємством. Вона також включає стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність фінансової системи підприємства забезпечити виконання власних фінансових інтересів та місії підприємства з використанням необхідних фінансових ресурсів. Фінансово-економічна безпека також має спрямовуватися на досягнення ефективного та сталого розвитку фінансової системи підприємства.

Однак, враховуючи багатогранність і багатофакторність цього поняття, найбільш вичерпним і вичерпним є визначення Васильцева Т., який пропонує розглядати економічну безпеку підприємства в стані, за якого підприємство та його продукція є конкурентоспроможними на ринку.

Подольчак Н.Ю. вважає, що «економічна безпека означає якісну характеристику економічної безпеки, яка визначає її здатність підтримувати ефективні умови для функціонування системи, розвитку в рамках завдань, поставлених перед системою, а в разі виникнення різних загроз система буде опиратися їм і зможе відновити своє функціонування». [12, с.63]

Бланк І.А. стверджує, що «об'єктом безпеки є все, на що спрямовані зусилля на забезпечення фінансово-економічної безпеки, а саме: різні сфери економіки, її показники, фінансові ресурси». [26, с.124] Також Бланк І.А. визначає, що «суб'єктом фінансово-економічної безпеки економіки є ті співробітники, відомства, служби, органи, відомства, які безпосередньо беруть участь в забезпеченні фінансово-економічної безпеки».

Горячева К.С. стверджує, що «фінансово-економічна криза негативно позначається на потенціалі підприємств. Перед фірмами стоїть актуальне завдання внутрішньої самооцінки і прогнозування свого стану з точки зору

виконання властивих їм виробничих функцій, вжиття заходів щодо захисту цих функцій, тобто забезпечення економічної безпеки виробництва від різних проявів зовнішнього і внутрішнього походження, що впливають на потенціал підприємства, створення системи моніторингу показників безпеки, обґрунтування і встановлення їх порогових значень, вживання заходів з протидії загрозам.

Таким чином, фінансово-економічна безпека є однією з важливих характеристик забезпечення захисту діяльності підприємства від впливу негативних факторів зовнішнього і внутрішнього ситуації і відображає рівень ефективності та стійкості підприємства в поточному і довгостроковій перспективі.

Кірієнко А. розуміє економічну безпеку підприємства, як стан оптимального для підприємства рівня використання його економічного потенціалу, за якого діючі та/або можливі збитки виявляються нижчими за встановлені підприємством межі. При цьому, Шликов В. характеризує економічну безпеку підприємства, як «... стан захищеності життєво-важливих інтересів підприємства від реальних і потенційних джерел небезпеки чи економічних загроз» [30]

І. П. Мойсеєнко виділяє «сім функціональних елементів економічної безпеки фірми: фінансову, інтелектуальну і кадрову складові, а також технічну і технологічну, політико-правову, екологічну, інформаційну та силову складові (рис. 1.1). Визначальною і домінуючою складовою, на думку автора, є економічна безпека економіки, забезпечення якої слід приділяти особливу увагу фінансовій складовій»

Рис. 1.1. Функціональні складові економічної безпеки підприємства

Джерело: [56,с.221]

Важливість такої складової не залежить від галузевої специфіки економіки, а обґрунтовується, насамперед, самою сутністю підприємства, тобто його господарською діяльністю, спрямованою на отримання максимального прибутку або підприємницького доходу. Крім того, саме фінансові результати і фінансово-економічний стан підприємства характеризуються її здатністю адаптуватися до змін зовнішнього середовища, а також адаптуватися до існуючого ринкового механізму.

Погляди Л. А. Некрасенко та Ю. М. Рибалки сходяться до думки що, фінансово-економічна підприємства є невід'ємною частиною економічної безпеки підприємства і визначається наступним чином: стан підприємства, який відзначається збалансованістю та якістю фінансових інструментів, технологій і послуг; він також включає стійкість до потенційних внутрішніх та зовнішніх загроз, здатність підприємства забезпечити виконання своїх фінансових інтересів, а також виконання своєї місії та завдань з використанням відповідних фінансових ресурсів. [12, с.64]

Забезпечення економічної безпеки підприємств має бути безперервним, цілеспрямованим процесом, вимога: постійне прогнозування можливих загроз; обґрунтування і впровадження ефективних форм і методів створення, вдосконалення та розвитку системи економічної безпеки підприємств; постійний моніторинг і управління системою безпеки; комплексне, ефективне використання наявних засобів захисту всіх елементів виробничо-економічної системи.

Фінансово-економічна безпека підприємства - це така фінансово-економічна ситуація, яка сприяє забезпеченню захисту його фінансово-економічних інтересів від негативних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища і створення необхідних фінансово-економічних умов для безперервної успішної роботи. і сталий розвиток підприємства».

Однак в більшості визначень не враховуються основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства, зокрема: рівень захищеності, ефективність формування, розподілу і використання фінансових ресурсів підприємства.

Існують наступні критерії визначення фінансово-економічної безпеки підприємства: функціональні, статичні та ресурсні (рис. 1.2.).

Рис. 1.2. Підходи до визначення сутності поняття фінансово-економічної безпеки підприємства

Джерело: побуловано автором на основі [10,с.207], [37,с.163]

Фінансово-економічна безпека підприємства є складною системою, яка містить набір характерних параметрів для надання раціональності та ефективності використання економічних ресурсів: фінансові, матеріальні, трудові та інформаційні. Фінансово-економічна безпека створена для досягнення найбільшої стабільності та ефективності його функціонування, а також створення умов подальшого розвитку шляхом своєчасного аналізу, спрямованого на виявлення, запобігання та запобігання іншим зовнішнім факторам і внутрішній незахищеності і будь-які загрози, до яких можуть призвести стабільні операційні збитки бізнесу.

Основним завданням системи фінансово-економічної безпеки підприємств є забезпечення її стійкого та максимально ефективного функціонування, створення високого потенціалу для розвитку та зростання у майбутньому. [42]. У свою чергу, будемо відстоювати думку, що важливим елементом функціонування системи фінансово-економічної безпеки підприємств є механізм її забезпечення, який впроваджується шляхом стратегічного та оперативного планування заходів, спрямованих на забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Основне значення системи фінансово-економічної безпеки підприємств полягає в тому, що вона має бути превентивною, а основними критеріями оцінки її надійності та ефективності вказано на рисунку 1.3.

Рис. 1.3. Критерії оцінки фінансово-економічної безпеки

Джерело: побуловано автором на основі [36,с.378], [45,с.166]

Основне значення системи фінансово-економічної безпеки бізнесу полягає в тому, що вона повинна мати попереджувальний характер, а основними критеріями оцінки її надійності та ефективності є:

- забезпечення стабільної роботи бізнесу, збереження і примноження фінансів і матеріальних цінностей;
- сталий розвиток, збереження і примноження матеріальних цінностей підприємства, високий рівень конкурентоспроможності продукції;
- використання інноваційних технологій у виробничій діяльності;
- недоторканість комерційної інформації і всіх ресурсів;
- своєчасне попередження кризових ситуацій і нейтралізація негативних чинників, що впливають на діяльність підприємств. [38, с.199]

У ринкових умовах господарювання підприємство, як відкрита система, функціонує у складному зовнішньому середовищі, що характеризується нестабільністю та постійною динамікою. Таке середовище змушує керівництво

швидко адаптуватися до нових умов, потребує знання законів розвитку та пошуку шляхів виживання в ринковій економіці, врахування чинників невизначеності та нестійкості економічного середовища.

Найважливішими факторами, що впливають на економічну безпеку підприємства, є ступінь досконалості законодавчої бази, рівень оподаткування, доступ на світові ринки збуту, інвестиційна привабливість регіону, держави. Насамперед, економічна-безпека підприємства залежить від економічної безпеки держави, регіону, адже ґрунтується на їхньому фінансовому, сировинному та виробничому потенціалі, перспективах розвитку. Наявність багаторівневої концепції економічної безпеки господарюючих суб'єктів усіх рівнів дає можливість забезпечити передбачуваність зовнішніх загроз підприємствам. [54, с.201]

Економічній безпеці підприємства властивий подвійний характер: з одного боку, вона забезпечує можливість власного функціонування, з іншого – є частиною (елементом) економічної безпеки системи вищого рівня і суб'єктом, що забезпечує виконання функцій регіоном, державою. В перехідні періоди розвитку економіки домінуючими є дослідження макроекономічних аспектів економічної безпеки.

Основою економічної безпеки підприємства є його фінансовий стан, тобто здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства. Щоб вижити в ринкових умовах і не допустити банкрутства підприємства, необхідно добре знати, як керувати фінансами, якою повинна бути структура капіталу за складом і джерелами утворення, яку частку повинні займати власні кошти, а яку – залучені.

Негативним залишається наявність великої кількості загроз, що вимагає розробки та реалізації заходів для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, які в свою чергу забезпечать діагностику зовнішніх і внутрішніх загроз, оцінку наслідків їх впливу на фінансово-економічну діяльність підприємства та формування комплексу превентивних заходів, що дозволяють

підвищити адаптацію підприємства до негативних впливів зовнішнього середовища.

Фінансово-економічну безпеку можна розглядати як стан використання потенціалу ресурсів підприємства та структури фінансових відносин підприємства в межах фінансової системи України, які забезпечують ефективні рішення щодо зниження ризиків його функціонування та виходу з кризи. З іншого боку, економічна безпека підприємства – це стан захищеності інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз (джерел небезпеки), сформований шляхом реалізації компетенцій правового, економічного, організаційного, інженерно-технічного і соціально-психологічного характеру. Очевидно, що для формування системи фінансово-економічної безпеки необхідним є використання спеціальних компетенцій безпеки.

Процес забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства може бути визначений як сукупність робіт для досягнення максимально високого рівня платоспроможності підприємства і ліквідності його оборотних коштів, ефективної структури капіталу підприємства, підвищення якості стратегічного і оперативного планування фінансово-господарської діяльності підприємства у всіх напрямках, управління технологічним, інтелектуальним і кадровим потенціалом підприємства, його основними та оборотними активами. При цьому реалізуються цілі фінансової стратегії підприємства щодо максимізації прибутку і підвищення рівня рентабельності бізнесу, а також зростання курсової вартості цінних паперів підприємства.

Залежно від поділу факторів економічної безпеки підприємств на зовнішні та внутрішні, їх поділяють на багато видів (рис. 1.4).

Завданнями системи фінансово-економічної безпеки є:

- моніторинг, прогнозування, своєчасне виявлення й усунення загроз безпеці підприємств, причині умов, що сприяють нанесенню фінансового й матеріального збитку, порушенню їх нормального функціонування й розвитку;
- створення механізму та умов оперативного реагування на загрози безпеці й прояву негативних тенденцій у функціонуванні суб'єктів господарювання;

- обґрунтування та формування організаційної системи комплексного забезпечення;
- ефективне усунення загроз персоналу й посягань на ресурси підприємств у разі застосування правових, організаційних та інженернотехнічних заходів і засобів досягнення необхідного рівня безпеки;
- створення нормативно-правового механізму для максимально можливої локалізації й відшкодування спричиненого збитку неправомірними діями фізичних і юридичних осіб, послаблення негативного впливу наслідків порушення безпеки, спрямованого на відновлення діяльності підприємства у відповідно до його стратегії;
- створення системи підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації персоналу безпеки підприємства. [11, с.41]

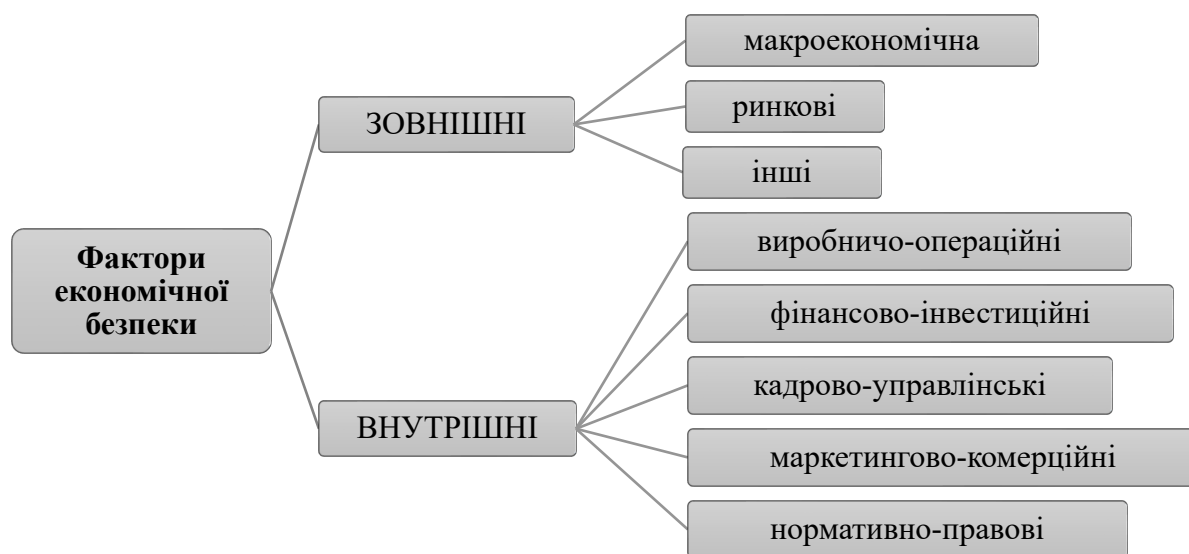

Рис. 1.4. Фактори економічної безпеки підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [32, с.72]

Головна та функціональні цілі зумовлюють формування необхідних структуро-утворювальних елементів і загальної схеми організації економічної безпеки, в якій виділяють фінансово-економічну безпеку як елемент та основний фактор формування безпеки життєдіяльності підприємства.

Слід зазначити, що до основних завдань системи економічної безпеки бізнесу належать: захист законних прав і інтересів підприємства і його

співробітників; збір, аналіз, оцінка даних і прогнозування розвитку обстановки; вивчення партнерів, клієнтів, конкурентів, кандидатів на роботу; виявлення, попередження і припинення можливої протиправної та іншої негативної діяльності співробітників підприємства на шкоду його безпеці; забезпечення збереження матеріальних цінностей і відомостей; отримання необхідної інформації для розроблення найбільш оптимальних управлінських рішень з питань стратегії і тактики економічної діяльності компанії тощо. [11]

Отже, із вказаного вище можна дійти висновку, що фінансово – економічна безпека підприємства – це такий стан, який створює умови для забезпечення збереження фінансово-економічних інтересів суб'єкта господарювання від негативних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, з одночасним створенням умов, необхідних для успішної діяльності та розвитку цього підприємства. Фінансово-економічна безпека також спрямована на досягнення ефективного та сталого розвитку підприємства.

1.2 Основні методи та критерії забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання

Однією із найважливіших умов досягнення стійкого розвитку підприємства та формування позитивних результатів його фінансової діяльності є розробка та впровадження ефективного механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки, який спрямований на захист підприємства від загроз та небезпек внутрішнього та зовнішнього середовища.

В основу механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства покладено системне поєднання функцій, інструментів, методів та організаційного, нормативно-правового і інформаційно-аналітичного забезпечення, що ґрунтуються на базі принципів забезпечення фінансової безпеки та об'єктивно існують як економічні закономірності, а також формуються суб'єктами управління фінансово-економічної безпеки підприємства для досягнення і захисту його фінансово-економічних інтересів.

Підприємство, яке функціонує у динамічному економічному середовищі, постійно стикається з ризиками, які можуть негативно вплинути на його фінансово-економічну безпеку. Визначення критеріїв, показників та інструментів оцінки економічної безпеки підприємства є важливою науково-практичною і прикладною проблемою.

Дійсно, комплексність та системність економічної безпеки, основним складником якої є механізм забезпечення економічної безпеки, дасть змогу якісно оцінити поточний стан підприємства, виявити перспективні напрями досягнення стратегічних цілей, усунути або зменшити до мінімуму негативний вплив загроз економічній безпеці. [66, с.125]

Формування основних елементів механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства має здійснюватися з врахуванням його фінансово-економічних інтересів (зростання ринкової вартості підприємства, максимізація прибутку тощо) та відображати основні складові управління підприємств в цілому і гарантувати систему захисту.

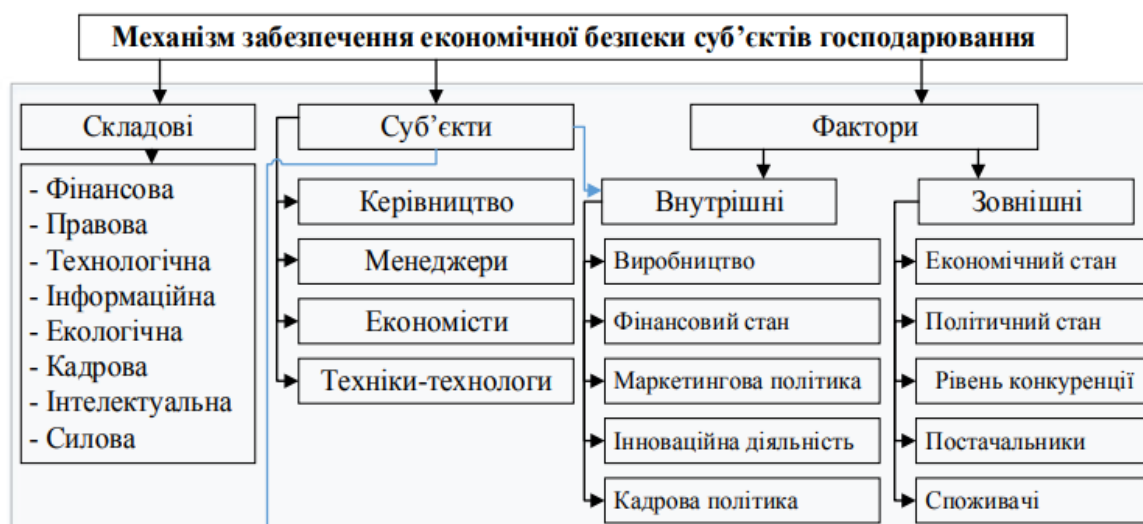

Рис. 1.5 Механізм забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання

Джерело: [57, с.42]

Формування основних елементів механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства має здійснюватися з врахуванням його фінансово-економічних інтересів (зростання ринкової вартості підприємства,

максимізація прибутку тощо) та відображати основні складові управління підприємств в цілому і гарантувати систему захисту.

Механізм забезпечення фінансово-економічною безпекою підприємства містить такі складові:

- організаційну структуру – це сукупність органів, осіб та служб (відділів), що задіяні у забезпеченні фінансово-економічної безпеки на рівні підприємства;
- сукупність принципів управління фінансово-економічною безпекою підприємства;
- функції управління фінансово-економічною безпекою підприємства;
- методи забезпечення;
- інструменти управління фінансово-економічною безпекою;
- нормативно-правове забезпечення;
- інформаційно-аналітичне забезпечення;
- систему моніторингу та оцінки стану і рівня фінансово-економічної безпеки підприємства. [70, с.85]

Виходячи зі стратегічних цілей суб'єкта господарювання, його поточного фінансово-економічного стану та наявних ресурсів (трудових, фінансових, інформаційних, технічних тощо), обираються конкретні варіанти забезпечення економічної безпеки. Розмаїття підходів дає змогу створити унікальну комбінацію заходів, яка сприятиме досягненню стану захищеності економічних інтересів суб'єкта господарювання відповідно до особливостей його функціонування, оточуючого середовища та визначених векторів розвитку.

Реалізацію механізму забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання здійснюють усі суб'єкти управління (у межах своїх повноважень) відповідно до покладених на них функцій та завдань. Основна роль у забезпеченні економічної безпеки належить керівництву підприємств.

Зміст механізму забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання розкривається через реалізацію покладених на нього функцій, таких як аналітична, прогностична, інформаційна, попереджувальна, захисна, регулююча, контрольна, стимулююча, контрольна, практична, забезпечувальна.

Для того, щоб оцінити економічну безпеку підприємства, необхідно визначити, за якими ознаками можна зробити висновок про те, чи знаходиться підприємство в економічній безпеці. Ці ознаки називаються критеріями економічної безпеки підприємства. [37]

Критерій - це ознака, за якою можна зробити оцінку, визначення або класифікацію. Оцінка безпеки за критеріями включає в себе різні економічні оцінки, такі як:

- ресурсний потенціал і можливості його розвитку;
 - цілісність території і економічного простору;
 - суверенітет, незалежність і здатність протистояти зовнішнім загрозам;
 - соціальна стабільність і вирішення соціальних конфліктів.
- Фінансово-економічна безпека може бути оцінена за різними критеріями, які можна розділити на чотири основні групи, зображені на рисунку 1.6.

Рис. 1.6. Основні групи критеріїв для оцінки фінансово-економічної безпеки

Джерело: [56,с.185]

Організаційна сторона - здатність підприємства зберігати свою організаційну цілісність та нормальне функціонування основних підрозділів. Цей критерій включає в себе такі показники, як: наявність у підприємства статуту та інших внутрішніх документів, що регулюють його діяльність; наявність у підприємства належної організаційної структури; наявність у підприємства ефективної системи управління; наявність у підприємства кваліфікованого персоналу.

Юридична сторона - дотримання підприємством чинного законодавства та відсутність претензій з боку правоохоронних органів та контрагентів. Цей критерій включає в себе такі показники, як: наявність у підприємства ліцензій та дозволів, необхідних для здійснення його діяльності; відсутність у підприємства судових позовів та інших спорів з правоохоронними органами; дотримання підприємством вимог трудового законодавства. [37]

Інформаційна сторона - здатність підприємства захистити свою конфіденційну інформацію від витоку або розголошення. Цей критерій включає в себе такі показники, як: наявність у підприємства системи захисту інформації; проведення в підприємстві заходів щодо підвищення обізнаності працівників про необхідність захисту інформації; наявність у підприємства процедур реагування на випадки витоку інформації.

Економічна сторона - прагнення підприємства отримувати стабільний прибуток і рентабельно працювати. Цей критерій включає в себе такі показники, як: обсяги продажів; прибуток; рентабельність; фінансова стійкість.

Основними критеріями фінансової безпеки є достатність фінансових ресурсів, їх збалансованість та ліквідність, які уможливають нормальне існування та розвиток зазначених суб'єктів економічного життя.

Для характеристики формування та підвищення фінансової безпеки підприємства необхідним є визначення відповідних критеріїв. Серед головних вимог щодо критеріїв забезпечення фінансової безпеки підприємства можна виділити наступні.

По-перше, вони повинні формуватися зважаючи на його фінансові інтереси: зростання ринкової вартості підприємства, максимізація прибутку, достатність основного і оборотного капіталу, наявність необхідного обсягу інвестиційних ресурсів, оптимізація відрахувань до бюджету.

По-друге, враховувати принципи управління фінансовою безпекою підприємства: первинність господарського законодавства; застосування програмно-цільового управління; обов'язкове визначення сукупності власних фінансових інтересів підприємства у складі його місії; інтегрованість підсистеми

управління фінансовою безпекою підприємства із загальною системою фінансового менеджменту; забезпечення збалансованості фінансових інтересів підприємства, окремих його підрозділів і персоналу; взаємна матеріальна відповідальність персоналу і керівництва за стан фінансової безпеки підприємства; необхідність постійного моніторингу реальних і потенційних загроз; відповідність заходів щодо забезпечення фінансової безпеки економічній стратегії розвитку підприємства, його місії; координація реалізації заходів щодо забезпечення фінансової безпеки на підприємстві; необхідність і своєчасність удосконалення в разі потреби системи фінансової безпеки підприємства. [8, с.31]

Для досягнення максимального ступеня захисту від загроз необхідна певна діяльність, яка повинна забезпечити фінансову безпеку фірми. Дослідження загроз дає змогу підготувати основу для сукупного аналізу ефективності заходів, що застосовуються для забезпечення фінансової безпеки підприємства. Одним із основних засобів забезпечення ефективного функціонування системи фінансової безпеки підприємства є узгоджене застосування методів оцінювання збитків як основи та інструменту контролю, а також орієнтиру під час планування та здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Своєчасна і точна ідентифікація загроз фінансовим інтересам підприємства є необхідною передумовою забезпечення його фінансової безпеки. Забезпечення фінансової безпеки підприємства має розглядатися як процес реалізації заходів щодо недопущення (попередження) можливих фінансових збитків у поточному та перспективному періоді.

Забезпечення фінансової безпеки підприємства має вирішувати такі завдання: по-перше, встановлення фінансових інтересів суб'єкта господарювання, які потребують захисту; по-друге, виявлення внутрішніх та зовнішніх деструктивних факторів, які спричиняють виникненню загроз або небезпеки, що не дозволяють реалізувати фінансові інтереси суб'єктам господарювання; по-третє, розроблення та реалізація системи заходів, для недопущення можливих фінансових збитків. [37, с.165] Метою забезпечення фінансової безпеки є досягнення бажаного результату процесу діяльності. Коректно сформульована

мета повинна бути єдиною, досяжною, співвідноситися з даним видом діяльності і бути зовнішньою по відношенню до самої діяльності.

Враховуючи зазначені вимоги, метою забезпечення фінансової безпеки будемо розуміти формування здатності підприємства протистояти деструктивним впливам зовнішніх і внутрішніх фінансових загроз (небезпек) для забезпечення стабільності функціонування та економічного розвитку підприємства.

Реалізація цілей, що забезпечують фінансову безпеку, розробка і здійснення заходів щодо їх виконання проводиться у відповідності з основними принципами:

- принцип науково обґрунтованого поєднання спеціальних та загально-управлінських заходів комплексного забезпечення фінансової безпеки з метою стратегічного розвитку підприємства;

- принцип диференційованості – характер, обсяг, терміни і порядок здійснення заходів щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства повинні відповідати особливостям кожного підрозділу підприємства (виду діяльності) та передбачати раціональне використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів;

- принцип необхідності та достатності – повинна дотримуватися співмірність прийнятих заходів комплексного забезпечення безпеки характеру і ступеню існуючих загроз;

- принцип прозорості та достовірності інформації про існуючі загрози і досягнуті рівні безпеки на конкретних процесах;

- принцип конфіденційності технічних і тактичних прийомів, використовуваних при комплексному забезпеченні фінансової безпеки підприємства;

- принцип превентивності – заходи щодо забезпечення безпеки організовуються насамперед в інтересах попередження загроз, здійснюються завчасно в поєднанні з оперативним нарощуванням їх обсягу та інтенсивності;

- принцип загальної обов'язковості – забезпечення безпеки повинно бути обов'язковою функцією всіх структурних підрозділів та підсистем системи управління, обов'язком кожного працівника. [19, с.78]

Головне місце в системі забезпечення економічної безпеки займає механізм забезпечення економічної безпеки, який являє собою єдину систему форм, методів та важелів впливу на господарську, фінансову та інші види діяльності підприємства, що спрямовані на формування достатнього для досягнення стратегічних, тактичних та оперативних цілей підприємства рівня економічної безпеки, а раціональне використання їх різних комбінацій сприяє стабільному та невразливому до дії зовнішніх та внутрішніх загроз функціонуванню і розвитку.

С. М. Ілляшенко виділяє п'ять рівнів фінансової безпеки підприємства:

1. Абсолютний (для функціонування підприємству достатньо власних оборотних коштів).
2. Нормальний (підприємство обходиться власними джерелами формування запасів і покриття витрат).
3. Хиткий (підприємству недостатньо власних оборотних коштів і воно залучає середні й довгострокові позики та кредити).
4. Критичний (крім власних оборотних коштів, середньо- й довгострокових позик і кредитів, залучають ще й короткострокові).
5. Кризовий (підприємство перебуває на межі банкрутства) [37].

Слід зазначити, що під час визначення рівня фінансової безпеки підприємства варто застосовувати класифікацію ризиків комерційної діяльності, запропоновану М. М. Єрмошенком: 1) неризикова зона; 2) зона припустимого ризику (ризик втрати розрахункового прибутку); 3) зона критичного ризику (ризик утрати розрахункової виручки); 4) зона катастрофічного ризику (ризик утрати всього майна, тобто банкрутство)

Відповідно до такого підходу, можна виділити чотири рівні фінансової безпеки підприємства:

нормальний рівень – нестабільний рівень – для забезпечення фінансової безпеки підприємству потрібні, крім власних фінансових коштів, ще й залучені;

критичний рівень – для забезпечення фінансової безпеки підприємству недостатньо власних і залучених фінансових коштів;

кризовий рівень – підприємство визнано банкрутом. [13, с.158]

Крім кількісних показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, можна використовувати також якісні показники. Л.С. Яструбецька пропонує визначати такі якісні показники фінансово-економічної безпеки підприємства: оцінка рівня корпоративної культури, оцінка роботи кадрової служби, оцінка роботи служби захисту інформації, оцінка роботи юридичної служби

З огляду на це вважаємо, що при оцінюванні фінансової безпеки підприємств різних галузей доцільно комбінувати різні моделі та підходи до аналізу: СТЕП-аналіз, SWOT и SPACE аналіз, п'ятифакторну модель Альтмана, модель Спрінгейна, модель Фулмера та інші. [27]

Основною метою економічної безпеки є забезпечення стійкого і максимально ефективного функціонування в даний час і високого потенціалу розвитку в майбутньому. Основні функціональні цілі економічної безпеки:

1. Забезпечення високої фінансової ефективності роботи, стійкості і незалежності підприємства (організації).
2. Забезпечення технологічної незалежності і високої конкурентоспроможності його технічного потенціалу.
3. Висока ефективність менеджменту, оптимальність і ефективність його організаційної структури.
4. Високий рівень кваліфікації персоналу і його інтелектуального потенціалу, ефективність корпоративних науково-дослідних робіт.
5. Мінімізація руйнівного впливу результатів виробничої діяльності на стан навколишнього середовища.
6. Максимальна правова захищеність усіх аспектів діяльності підприємства.
7. Захист інформаційного поля, комерційної таємниці і досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів його капіталу і майна. [19, с.78]

Динамічний розвиток та різноспрямованість у динаміці економічних процесів зумовлюють виникнення чималої кількості загроз для стабільного функціонування сучасних суб'єктів господарювання. Можливості підприємств у

досягненні окреслених стратегічних цілей та розвитку зумовлені здатністю протистояти впливу зовнішніх та внутрішніх дестабілізаційних факторів, тобто рівнем економічної безпеки. Наявні підходи та методи забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання дають змогу кожному підприємству сформувати свою унікальну систему забезпечення економічної безпеки відповідно до власних стратегічних пріоритетів розвитку.

1.3 Методичні підходи до оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства

На сучасному етапі розвитку концепції фінансово-економічної безпеки велика увага приділяється методам її оцінки на національному рівні, але на рівні підприємства не існує єдиного, комплексного методологічного підходу до оцінки та аналізу.

З огляду на важливість для підприємства системи забезпечення економічної безпеки підприємства, яка повинна ґрунтуватися на загальному стані фінансової безпеки, ми розуміємо, що існує необхідність оцінки реального стану фінансової безпеки.

Підхід до оцінювання економічної безпеки підприємства становить собою сукупність однотипних способів вимірювання економічної безпеки, інструментарій яких (прийоми, дії та операції) застосовується у заданій послідовності і базується на принципах порівняння та відношення. Результати інтерпретації отриманих оцінок виступають підставою прийняття рішень у безпеко-забезпечувальній діяльності підприємства. Кожен з наявних підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства спрямований на отримання її узагальненого показника, форма якого є різною.

Найпоширеніші підходи до оцінювання економічної безпеки підприємства варто розглянути на рис. 1.7.

Функціональний підхід до оцінювання економічної безпеки підприємства базується на описі з використанням сукупності первинних (або одиничних)

показників її стану за виділеними функціональними підсистемами (складовими) системи економічної безпеки підприємства.

Надалі значення первинних (або одиничних) показників згортаються з метою отримання комплексних показників економічної безпеки за кожною з функціональних підсистем та інтегрального показника економічної безпеки підприємства загалом. Комплексні показники за кожною з функціональних підсистем й інтегральний показник економічної безпеки підприємства загалом описують рівень економічної безпеки у частках одиниці. І комплексні, й інтегральний показники економічної безпеки підприємства є умовно кількісними (тобто штучними або квазі-кількісними).

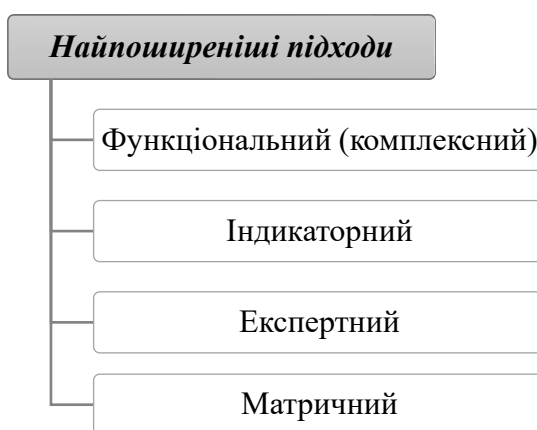

Рис. 1.7. підходи до оцінювання економічної безпеки підприємства

Джерело: [67, с.147]

Значення інтегрального показника економічної безпеки підприємства є результатом нормалізації значень первинних (або одиничних) показників за кожною з вибраних функціональних підсистем (складових) та двох згорток:

- первинних (або одиничних) показників – для отримання комплексного показника за кожною функціональною підсистемою (складовою);
- комплексних показників – для отримання інтегрального показника. [39]

Інтегральний показник економічної безпеки підприємства є умовно кількісним показником, оскільки є результатом не безпосереднього виміру, а операцій нормалізації одиничних і згорток одиничних та комплексних показників.

Різноманітність методичних підходів оцінки рівня фінансової безпеки вимагає побудови такої діагностики, в основі якої врахування основних критеріїв з визначеними показниками, комплексне і системне використання яких разом з індикаторним, ресурсно-функціональним, вартісним і потоковим методичними підходами дасть можливість комплексно оцінити рівень фінансової безпеки та сприяти розробці заходів забезпеченню цілей та пріоритетних фінансових інтересів підприємства.

Індикаторний підхід характеризується тим, що рівень економічної безпеки підприємства визначається за допомогою так званих індикаторів, за якими оцінюється стан фінансової безпеки підприємства. Індикатори розглядаються як порогові значення показників, котрі характеризують діяльність підприємства в різних функціональних областях, що відповідають певному рівню фінансової безпеки. [39] Їх перевищення призводить до виникнення загроз фінансової безпеки підприємства та порушення його діяльності в цілому.

Оцінка фінансової безпеки підприємства встановлюється за наслідками порівняння фактичних показників діяльності підприємства з індикаторами. Тобто, доцільним є підтримка такого фінансового стану підприємства, при якому значення фінансових показників не перевищують порогових, а підприємство здатне нормально функціонувати, досягаючи власні стратегічні цілі.

При такому підході досягається високий рівень фінансової безпеки підприємства за умови, що весь набір показників знаходиться в межах граничних значень, а граничне значення кожного з показників досягається не за рахунок інших. Такий підхід слід визнати правильним і обґрунтованим. У той же час використання даного підходу в основному залежить від визначення порогових значень, які змінюються в залежності від стану зовнішнього середовища, на яку компанія практично не може вплинути, а тільки для адаптації до неї.

Ресурсно-функціональний підхід характеризується станом ефективного використання корпоративних ресурсів за спеціальними критеріями з метою попередження ризиків та забезпечення стабільного функціонування підприємства.

При цьому в якості корпоративних ресурсів розглядаються фактори бізнесу, що використовуються керівниками підприємства з метою досягнення кінцевих цілей.

Ресурсно-функціональний підхід базується на оцінці рівня використання фінансових ресурсів, достатності оборотних коштів за спеціальними критеріями (власні фінансові ресурси і позикові фінансові ресурси) та оцінки рівня виконання функцій (забезпечення високої фінансової ефективності діяльності підприємства, його фінансової стабільності і незалежності). [58, с.60]

Ресурсно-функціональний підхід в свою чергу варто поділити на:

а) оцінка стану фінансової забезпеченості на основі оцінки рівня використання фінансових ресурсів за спеціальними критеріями - власні фінансові ресурси і позикові кошти;

б) оцінка рівня виконання функцій - забезпечення високої фінансової ефективності підприємства, його фінансової стійкості і незалежності. Цей підхід дуже широкий, оскільки, по-перше, процес забезпечення фінансової безпеки ототожнюється практично з усіма видами діяльності підприємства і, подруге, він зводиться до оцінки використання ресурсів на підприємстві.

Характеристика програмно-цільового (інтегрального) підходу показує, що оцінка фінансової безпеки підприємства базується на інтегруванні сукупності показників, що визначають фінансову безпеку. При цьому використовується декілька рівнів інтеграції показників і такі методи їх аналізу, як кластерний і багатовимірний аналіз.

Такий підхід відрізняється високим ступенем складності аналізу, що проводиться з використанням методів математичного аналізу. Цей підхід передбачає: формулювання проблемної ситуації; визначення фінансової безпеки: мети та завдань; розробка програми реалізації сформульованої політики. [58]

Ранговий підхід передбачає, що оцінка фінансової безпеки підприємства розраховується в балах як сума добутків рейтингу кожного показника на клас, який визначається в залежності від значення нормативного показника, тобто оцінка рівня фінансової безпеки підприємства базується на використанні рангових ознак.

Вартісний підхід дозволяє здійснити оцінку фінансової безпеки підприємства з позиції можливості нарощувати капіталізацію підприємства, збільшувати його ринкову вартість. Сформувався у межах погляду на підприємство як особливий інвестиційний товар, який володіє корисністю та вартістю для інвесторів. Виходячи з цього, безперечною ознакою фінансової безпеки підприємства є розмір його вартості.

Ключовою метою управління фінансовою безпекою підприємства в межах цього підходу є максимізація вартості підприємства, а особливістю застосування - бачення перспектив розвитку підприємства як ознаки управління його майбутнім. Питання вартості підприємства тісно пов'язано з таким важливим показником оцінки стану фінансової безпеки, як прибуток.

Однак наведені вище методичні підходи до оцінки фінансово-економічної безпеки мають певні недоліки, які відображені в таблиці 1.1

Методичні підходи	Недоліки методичних підходів до оцінки фінансово-економічної безпеки
<i>Індикаторний підхід</i>	Рівень точності індикатора (відсутність методичної бази визначення індикаторів, що враховують галузеві особливості). Необхідність постійного уточнення величини індикатора внаслідок зміни зовнішнього і внутрішнього середовища, що збільшує трудомісткість управлінських робіт і вимагає залучення висококваліфікованих фахівців
<i>Ресурсно-функціональний підхід</i>	Спроба охопити всі функціональні складові призведе до «розмивання» суті фінансової безпеки. Використання сукупного критерію розраховується на основі висновків експертів не гарантує об'єктивності оцінки
<i>Програмно-цільовий (інтегральний) підхід</i>	Високий рівень складності, складною є оцінка стійкості сукупного інтегрального показника
<i>Ранговий підхід</i>	Ускладнює процес оцінки фінансової безпеки; суб'єктивізм при здійсненні відбору індикаторів та невизначеність процесу формування діапазону нормативних значень показників. Немає змоги отримати інформацію про загальний рівень фінансової безпеки підприємства
<i>Вартісний підхід</i>	При відсутності прибутку або наявності збитків на підприємстві, неможливо стверджувати про дотримання інтересів підприємства і, як наслідок, про те, що підприємство знаходиться у фінансовій безпеці. Навпроти, перед підприємством у цьому випадку стоїть реальна загроза банкрутства. Адже заходи з підвищення вартості підприємства безпосередньо впливають на ефективність його роботи

Джерело: побуловано автором на основі [43,с.39], [55, с.211].

Розглянемо, які ж саме показники пропонуються для оцінювання в межах кожної з виявлених класичних складових фінансово-економічної безпеки підприємства і на необхідності обов'язкової оцінки зійшлися у своїх поглядах усі дослідники.

Для оцінювання фінансової складової економічної безпеки підприємства пропонується аналізувати такі показники фінансового стану: коефіцієнт незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів, коефіцієнт маневровості власних коштів, коефіцієнт оборотності обігових коштів, коефіцієнт нагромадженої амортизації, коефіцієнт покриття (загальної ліквідності), коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнти прибутковості та рентабельності. [41, с.92]

Для оцінювання інтелектуально-кадрової складової фінансово-економічної безпеки підприємства зазвичай використовують такі показники: коефіцієнт забезпечення трудової дисципліни, коефіцієнт кваліфікації робітників, коефіцієнт підготовки та перепідготовки кадрів, коефіцієнт продуктивності праці.

Для оцінювання техніко-технологічної складової найбільш часто використовуються такі показники: коефіцієнт придатності основних виробничих фондів, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт збереження фондів, коефіцієнт безперервності та безпеки виробничого процесу. [41, с.92]

Як бачимо, оцінювання фінансово-економічної безпеки підприємства відповідно до ресурсно-функціонального підходу є найбільш різнобічною і дозволяє охопити та врахувати майже всі аспекти діяльності підприємства. Однак така повнота одночасно є й недоліком даної методики через надмірну кількість показників, що можуть дублювати один одного, а також бути взаємопов'язаними.

Тобто ефективна методика оцінювання фінансово-економічної безпеки підприємства за ресурсно-функціональним підходом, пристосована до практичної реалізації, повинна: визначити чіткий, достатньо невеликий перелік показників оцінки певної складової, що надасть максимум інформації; виключити дублювання показників; урахувати галузеву специфіку підприємства, яка може значною мірою скоригувати як сам перелік складових фінансово-економічної

безпеки, так і перелік її особливості розрахунку окремих показників усередині складової

Серед методів оцінювання економічної безпеки також найчастіше застосовуються:

- статичний метод, заснований на оцінюванні стану економічної безпеки, корпоративних ресурсів, умов діяльності, а також їх відхилення від нормативних значень або їх співвідношення;

- динамічний метод оцінювання тенденцій зміни показників економічної безпеки діяльності підприємства. [53, с.165]

Оцінювання економічної безпеки найчастіше здійснюється на основі оцінювання ресурсів підприємства, підсистем економічної безпеки, структурних підрозділів підприємства. Методами отримання емпіричних даних для аналізу економічної безпеки є статистичні, експертні, баловий, метод рангів.

Методи експертного оцінювання в економічній фінансово-економічній безпеці широкого застосування не знайшли.

Як відомо, методи експертного оцінювання використовуються там, де можливість застосування кількісних (або квазі-кількісних) показників обмежена, наприклад, в оцінюванні ймовірності реалізації загроз та виникнення змін негативного характеру у діяльності підприємства або можливих наслідків реалізації загроз. Обмеження методів експертного оцінювання відомі і так само виявляються й в оцінюванні економічної безпеки підприємства.

В оцінюванні економічної безпеки підприємства доцільно звернути увагу на матричний підхід, який поки ще в оцінюванні в економічній безпеці мікрорівня широкого застосування не отримав. Причини цього вбачаються у складності підготовки вихідної інформації, зокрема, якісного опису співвідношення змінних, що мають використовуватися в оцінних матрицях, а також у традиційній недовірі до якісних оцінок, які дуже часто страждають суб'єктивністю.

Як правило, до кількісних оцінок довіра більша, навіть тоді, коли такі оцінки насправді є квазі-кількісними або умовними, наприклад, кількість балів або рівень у частках одиниці. Застосування матричного підходу надає добрі

результати, коли процеси важко піддаються моделюванню, або показники є слабо формалізованими, або взагалі не підлягають формалізації. Саме цим і пояснюється широке використання матриць в управлінні, де можливості кількісного аналізу обмежені, зокрема, у стратегічному плануванні та маркетингу.

Для визначення кількісного рівня фінансово-економічної безпеки підприємства використовується декілька підходів: індикаторний (пороговий), ресурсно-функціональний, програмно-цільовий (комплексний), підхід на основі теорії економічних ризиків. [63, с.11]

Аналіз методичних підходів до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства показав, що питання вибору критеріїв (індикаторів) оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства, системи показників, що її характеризують, і самих методичних підходів до визначення рівня фінансово-економічної безпеки є дискусійним і потребує подальшого дослідження.

Для підприємств, працюючих в умовах конкуренції, науковці виділяють наступні види рівнів фінансової безпеки підприємства: підтримуючий, мінімальний, дуже низький, низький, середній, високий і дуже високий. [53]

Про погіршення економічної безпеки підприємства за фінансовою складовою свідчать:

- зменшення ліквідності підприємства;
- підвищення кредиторської і дебіторської заборгованості підприємства;
- зменшення платоспроможності підприємства.

Економічна безпека підприємства за фінансовою складовою формується тоді, коли підприємство практично повною мірою обходиться власними джерелами у формуванні запасів і покритті витрат.

Ринкова (або маркетингова) складова економічної безпеки підприємства відображає міру відповідності його внутрішніх можливостей зовнішнім вимогам до результатів діяльності, які визнаються на ринку (продукція, роботи або послуги підприємства затребувані на ринку або ні).

Про погіршення економічної безпеки підприємства за ринковою складовою свідчать зменшення частки ринку підприємства, послаблення конкурентних позицій, зменшення міри адаптованості підприємства до змін на ринку.

Економічна безпека підприємства за інтелектуальною та кадровою складовими багато у чому забезпечується інтелектуальним потенціалом підприємства, який складається з накопиченого обсягу знань, інтелектуального рівня співробітників, досвіду їхньої діяльності.

Техніко-технологічна складова економічної безпеки підприємства характеризує якість технічної бази підприємства, його виробничий потенціал та міру його використання.

Економічна безпека підприємства за правовою складовою може погіршуватися через недостатню правову захищеність його інтересів у договірній сфері, порушення юридичних прав підприємства (головним з яких є право власності) та його працівників, умисне або ненавмисне розголошування комерційно важливих відомостей, порушення норм патентного права. [23, с.67]

Погіршення економічної безпеки підприємства за інформаційною складовою, як правило, викликані неповнотою, неточністю інформації, її несвоєчасним надходженням, несанкціонованими витокami інформації, у тому числі через доступ сторонніх осіб до конфіденційної інформації та комерційної таємниці підприємства, включаючи промислове шпигунство. Перелік показників для оцінювання економічної безпеки підприємства за зазначеними складовими може бути й іншим. Але він має бути не надто великим: за кожною складовою достатньо використати два-чотири показники.

Досить поширеним серед дослідників, які проводять певну паралель між економічною та фінансовою безпекою на підприємстві є метод оцінювання фінансово-економічної безпеки підприємства на основі показників прибутку та чистого доходу. [38] Головною ідеєю підходів є твердження, що підприємство знаходиться в стані фінансово-економічної безпеки тоді, коли отриманих ним доходів (прибутку) вистачає для досягнення стану самоокупності і надалі – стану самофінансування.

Ще одним не менш важливим методичним підходом виступає на основі використання критерію «мінімальний сукупний збиток безпеки». [23, с.67] Цей критерій дуже складно розрахувати через відсутність необхідних облікових і статистичних даних. Можливо, буде потрібно ввести додатковий облік. Тоді такий показник можна розрахувати тільки експертним методом, що має свої межі точності.

Облік достатності обігових коштів (власних і позикових) для здійснення виробничої та збутової діяльності. Цей підхід дуже вузький, оскільки він не охоплює всі області фінансової діяльності компанії і, відповідно, фінансової безпеки. Його можна використовувати для швидкого визначення рівня фінансової безпеки».

При цьому вітчизняні наукові вчені пропонують розділити існуючі методики оцінки фінансової безпеки підприємства на три великі групи:

- «ті, які пропонують оцінювати рівень фінансової безпеки як складову економічної безпеки підприємства;
- ті, які пропонують оцінити рівень фінансової безпеки на основі визначення загального стану фінансової діяльності підприємства;
- ті, які пропонують визначити інтегральний показник економічної безпеки підприємства». [38, с.199]

Отже, фінансова діагностика є ваговою складовою в системі фінансової безпеки підприємства, з якої розпочинається процедура визначення фінансового стану, виявлення причин негараздів в підприємницькій діяльності, що передбачає подальші дії по використанню інших складових системи за умови формування відповідного інституційного середовища її розвитку.

На підставі проведеного аналізу найбільш поширених методів оцінювання стану та рівня фінансово-економічної безпеки підприємства можна визначити, що сучасна об'єктивна методика, придатна для практичного використання в умовах підприємства, повинна містити в собі елементи кількох методів, які формують головні їх переваги, та, по можливості, виключати ті з них, які формують головні недоліки.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ТРАНСХОЛОД ЗАХІД»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «Трансхолд Захід» — українська компанія, зареєстрована 29 червня 2017 року. Основна спеціалізація фірми включає ремонт і технічне обслуговування обладнання для промисловості, ремонт побутових приладів, а також роздрібну та оптову торгівлю електронним і телекомунікаційним устаткуванням. Компанія також надає в оренду автомобілі та інші автотранспортні засоби.

Види діяльності визначаються за кількома КВЕДами, зокрема ремонт побутових приладів, промислового обладнання та електричного устаткування. Окрім ремонту, компанія займається встановленням і монтажем машин, а також іншими послугами в галузі обслуговування техніки та обладнання.

Основним видом діяльності ТОВ «Трансхолд Захід» відповідно до КВЕД є:

33.19 Ремонт і технічне обслуговування інших машин і устаткування;

45.20 Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;

46.52 Оптова торгівля електронним і телекомунікаційним устаткуванням, деталями до нього;

95.22 Ремонт побутових приладів, домашнього та садового обладнання;

47.54 Роздрібна торгівля побутовими електротоварами в спеціалізованих магазинах;

63.99 Надання інших інформаційних послуг, н.в.і.у;

77.11 Надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів;

33.12 Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення;

33.14 Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування;

33.20 Установлення та монтаж машин і устаткування.

Завдяки високій кваліфікації фахівців, інноваційним технологіям та орієнтації на потреби клієнтів, «Трансхолод Захід» є надійним партнером для бізнесів, що займаються перевезенням товарів, які потребують контрольованої температури, таких як продукти харчування, фармацевтика та інші чутливі товари.

ТОВ «Трансхолод Захід» — це компанія, що спеціалізується на наданні послуг у сфері транспортування та зберігання вантажів, зокрема, холодильної логістики. Розмір статутного капіталу юридичної особи складає 150 000 грн.

Місія ТОВ «Трансхолод Захід» відображає прагнення компанії забезпечити високу якість послуг у сфері холодильної логістики, сприяючи при цьому розвитку бізнесу та задоволенню потреб клієнтів.

Структура управління ТОВ «Трансхолод Захід» забезпечує комплексний підхід до прийняття рішень і контролю за виконанням стратегії компанії.

Юридична адреса підприємства: м. Рівне, вул. Дубенська, 6а, офіс 6. Уповноваженою особою юридичної особи ТОВ «Трансхолод Захід» є Каленська Анна Юріївна.

Також на підприємстві запровадженні технології та інновації. Впровадження сучасних технологій моніторингу температури та вологості, дозволяє забезпечити контроль за умовами зберігання та транспортування. Використання програмного забезпечення для оптимізації логістичних процесів, дозволяє знижувати витрати та покращувати ефективність.

Вищим органом управління ТОВ «Трансхолод Захід» є Загальні збори учасників. Це орган, який складається з усіх учасників (акціонерів) підприємства і має повноваження приймати ключові рішення щодо діяльності компанії.

Крім Загальних зборів учасників, у ТОВ «Трансхолод Захід» можуть діяти й інші органи управління, такі як: генеральний директор, який відповідає за оперативне управління підприємством, реалізацію стратегічних планів та організацію робочих процесів. Також може бути створена для контролю за діяльністю компанії та надання рекомендацій щодо розвитку Правління або Наглядова рада.

Розглядаючи сильні та слабкі сторони ТОВ «Трансхолод Захід» можна зрозуміти конкурентні переваги компанії. До сильних сторін варто віднести спеціалізацію в холодильній логістиці, сучасний автопарк, гнучкість у обслуговуванні, висока якість обслуговування, розвинуті партнерські відносини. До слабких сторін варто включити високу конкуренцію, витрати на утримання автопарку, залежність від зовнішніх факторів, обмежений спектр послуг, вимоги до кадрів.

ТОВ «Трансхолод Захід» постійно вдосконалює свої послуги, впроваджує нові технології та розширює географію своєї діяльності. Компанія продовжує рости і розвиватися, враховуючи сучасні вимоги та стандарти.

На основі вище розглянутого, варто проаналізувати основні техніко-економічні показники діяльності підприємства ТОВ «Трансхолод Захід» протягом 2021 – 2023 років.

Таблиця 2.1

Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства

Показники	Одиниці виміру	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
		2021	2022	2023	22/21	23/22	22/21	23/22
Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	1611,0	3003,6	6208,2	1392,6	3204,6	186,44	206,69
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	1372,2	2235,8	4169,0	863,6	1933,2	162,94	186,47
Середньорічна вартість основних фондів	тис. грн.	91,0	75,1	73,8	-15,9	-1,3	82,53	98,27
Сума зносу	тис. грн.	94,2	109,1	122,9	14,9	13,8	115,82	112,65
Фондовіддача основних фондів	грн./грн	17,7	40,0	84,1	22,3	44,1	225,99	210,25
Фондомісткість основних фондів	грн./грн	0,06	0,03	0,01	-0,03	-0,02	50,0	33,33
Фондоозброєність	грн./чол	18,2	15,0	10,5	-3,2	-4,5	82,42	70,0
Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	-30,2	446,4	1417,7	476,6	971,3	-	317,59
Рентабельність продукції	%	-2,2	20,0	34,0	0,22	0,14	-	170,0

продовження таблиці 2.1

Продуктивність праці	грн./чол	322,2	600,7	886,9	278,5	286,2	186,44	147,64
Чисельність працівників	чол.	5	5	7	0,0	2	100,0	140,0

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналізуючи основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021 – 2023 роки, то злід звернути увагу, що чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг підприємства має зростаючу тенденцію. В 2022 році показник зріс на 186,44%, тобто з 1611,0 тис. грн. до 3003,6 тис. грн., а в 2023 році ще на 206,69% більше, дана тенденція є досить позитивною для підприємства. Щодо собівартості реалізованої продукції та наданих послуг, то тут можна побачити таку ж тенденцію до зростання. За три звітних періоди вартість збільшилась з 1372,2 тис. грн. до 4169,0 тис. грн., що в тричі більше, в 2022 році спостерігається зростання на 162,94%, а в 2023 році ще на 186,47%.

Середньорічна вартість основних фондів протягом 2021–2023 років постійно зменшується. В 2022 році зниження відбулось з 91,0 тис. грн. до 75,1 тис. грн, тобто на 82,53%, а в 2023 році показник зменшився ще на 1,3 тис. грн. (або 98,27%) і становить 73,8 тис. грн. Розглядаючи вартість зносу підприємства, то можна побачити, що попри зменшенні суми основних фондів, знос навпаки з кожним роком зростає. У 2021 році його значення становить 94,2 тис. грн., а вже в 2023 році 122,9 тис. грн., що на 28,7 тис. грн. або на 130,47% більше, що є значним зростанням.

Не менш важливим техніко-економічним показником діяльності підприємства є фондовіддача основних засобів. В 2021 році він становить 17,7, тобто на кожен гривню основних виробничих фондів припадає 17 грн. 70 коп. виробленої продукції. Слід звернути увагу, що протягом трьох звітних періодів, спостерігається тенденція до постійного зростання, в 2022 році – 40,0, а в 2023 році – 84,1, що є позитивною тенденцією, оскільки даний показник найбільш загальним та демонструє ефективність використання основних засобів.

Щодо показника фондомісткості основних фондів, то він зазнає постійного зниження, в 2022 році зменшення відбулось вдвічі з 0,06 до 0,03, а в 2023 році до 0,01. Фондомісткість, перш за все, показує величину вартості основних фондів, що припадає на одиницю продукції, випущену підприємством. Тобто його зниження в 2021– 2023 роках свідчить про те, що підприємство почало ефективніше використовувати свої основні фонди.

Фондоозброєність в 2022 році, порівняно з попереднім роком знизилась з 18,2 тис. грн. до 15,0 тис. грн., тобто на 82,42%, а в 2023 році ще на 70,0%, тобто до 10,5 тис. грн.. В 2023 році на 1 працюючого припадає 10,5 тис. грн. основних засобів.

Аналізуючи чистий прибуток ТОВ «Трансхолод Захід», то варто звернути увагу, що з кожним роком спостерігається його зростання. В 2021 році підприємство отримало збиток в розмірі 30,2 тис. грн, однак уже в 2022 році спостерігається зростання до 446,4 тис. грн. прибутку, а в 2023 році – 1417,7 тис. грн, що втричі більше попереднього року. При аналізі діяльності підприємства, варто приділити показнику рентабельності продукції (надання послуг), оскільки він показує скільки отримано прибутку з гривні реалізованої продукції. Цей показник має позитивну тенденцію до зростання, в 2021 році – -2,2%, а в 2023 році – 34,4%, дане збільшення свідчить про покращення діяльності підприємства в 2022 та в 2023 роках.

Щодо продуктивності праці підприємства, можна побачити, що в 2022 році цей показник зріс з 322,2 тис. грн. до 600,7 тис. грн, тобто на 186,44%, а в 2023 році відбулося збільшення ще на 147,64%, тобто до 886,9 тис. грн., тенденція є позитивною, оскільки продуктивність праці впливає на обсяг виготовленої продукції.

Не менш важливим в оцінці фінансової діяльності підприємства є проведення структурно-динамічного аналізу майна підприємства, визначення динаміки засобів підприємства та ознайомлення зі самою діяльністю.

Аналіз динаміки складу майна дає змогу встановити розмір абсолютного і відносного приросту або зменшення всього майна та окремих його видів. Тому варто детальніше проаналізувати структуру майна ТОВ «Трансхолод Захід».

Таблиця 2.2.

Структура активів ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021–2023 роки

Показники	2021		2022		2023		Відносне відхилення, %	
	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	22/21	23/22
Необоротні активи в т.ч.:	82,5	5,77	67,6	4,84	79,9	2,80	81,94	118,20
-основні засоби	82,5	5,77	67,6	4,84	79,9	2,80	81,94	118,20
Оборотні активи, в т.ч.:	1348,1	94,23	1328,6	95,16	2773,8	97,20	98,55	208,78
-запаси	1240,2	86,69	1190,6	85,27	2609,2	91,43	96,00	219,15
-поточна дебіторська заборгованість	85,5	5,97	91,5	6,56	100,1	3,51	107,02	109,40
-гроші та їх еквіваленти	19,7	1,38	43,8	3,14	64,5	2,26	222,34	147,26
-інші оборотні активи	2,7	0,19	2,7	0,19	-	-	100,00	-
Майно разом	1430,6	100,0	1396,2	100,0	2853,7	100,0	97,60	204,39

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Розглядаючи структуру активів ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021–2023 роки, слід звернути увагу, що необоротні активи зазнають постійного коливання. В 2021 році спостерігається їх зниження з 82,5 тис. грн. до 67,6 тис. грн., тобто на 81,94%, а в 2023 році навпаки можна побачити збільшення до 79,9 тис. грн. або на 118,20%, накопичення необоротних активів, а саме основних засобів є досить позитивним для підприємства. Незважаючи на зростання показника в 2023 році, все ж питома вага є досить низькою та коливається в межах 2,8–5,77% від загальної вартості активів.

Оборотні активи підприємства складають 94–97% усього майна, тобто ТОВ «Трансхолод Захід» більше накопичує активи, які є необмежені у використанні та призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу, менше

12 місяців. Попри незначне зниження показника в 2022 році, можна побачити, що за 2021–2023 роки спостерігається значне його зростання більш ніж у двічі, в 2021 році – 1348,1 тис. грн., а в 2023 році – 2773,8 тис. грн. Найбільш всього зростання спричинене накопиченню поточної дебіторської заборгованості та грошей та їх еквівалентів, значення цих показників за три звітних періодів зросло на 117,07% та 327,41% відповідно.

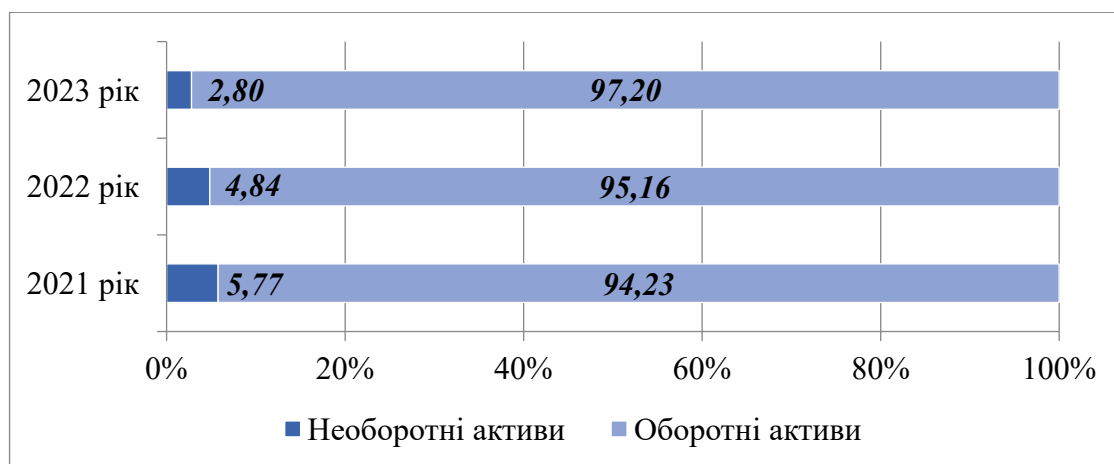

Рис. 2.1. Структура майна підприємства за 2021 – 2023 роки

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Під час проведення комплексного аналізу фінансової діяльності підприємства варто також здійснити аналіз пасивів балансу, що являє собою джерела коштів. Оскільки, саме пасивні операції вагомою часткою формують напрями, умови та форми використання ресурсів, зокрема структуру та склад активів підприємства.

Проаналізуємо структуру та динаміку пасивів підприємства.

Таблиця 2.3

Структура джерел формування майна ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021-2023

Показники	2021		2022		2023		Відносне відхилення, %	
	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	22/21	23/22
Власний капітал, в т.ч:	70,6	4,93	517,0	37,03	1934,7	67,80	732,29	374,22

продовження таблиці 2.3

- зареєстрований капітал	150,0	10,48	150,0	10,74	150,0	5,26	100,00	100,00
-нерозподілений прибуток	-79,4	-5,55	367,0	26,29	1784,7	62,54	0,00	486,29
Поточні зобов'яз., в т.ч.:	1360,0	95,07	879,2	62,97	919,0	32,20	64,65	104,53
-пот. кредитор. заборгов. за: товари, роботи, послуги	1348,2	94,25	799,9	57,29	570,3	19,98	59,33	71,30
пот. кредитор. заборгов. за: розрахунками з бюджетом	10,0	0,70	79,3	5,68	348,7	12,22	793,00	439,72
пот. кредитор. заборгов. за: розрахунками з оплати праці	1,3	0,09	-	-	-	-	-	-
-інші поточні зобов'язання	0,5	0,03	-	-	-	-	-	-
Капітал разом	1430,6	100,0	1396,2	100,0	2853,7	100,0	97,60	204,39

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Розглядаючи структуру джерел формування майна ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021–2023 роки, варто зауважити, що 2021 році 95% всього капіталу складають поточні зобов'язання, однак уже протягом наступних трьох звітних періодів спостерігається тенденцію до постійного зниження, в 2022 році – 63%, а в 2021 році – 32%, тобто зниження відбулось майже в 3 рази. Перш за все, причиною такого зниження є різке зростання нерозподіленого прибутку (збитку) підприємства. В 2021 році – -79,4 тис. грн., а в 2023 році – 1784,7 тис. грн. Також з кожним роком спостерігається зниження поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, зменшення відбулось більш ніж у два рази, в 2021 році – 1348,2 тис. грн., а в 2023 році – 570,3 тис. грн.

Розглядаючи значення власного капіталу підприємства, то можна побачити, що в 2021 році його вартість становила лише 70,6 тис. грн., тобто 4,93% від загальної вартості джерел формування майна, а в 2023 році – 1934,7 тис. грн., тобто 67,8% від загальної вартості джерел формування майна, що є позитивною тенденцією.

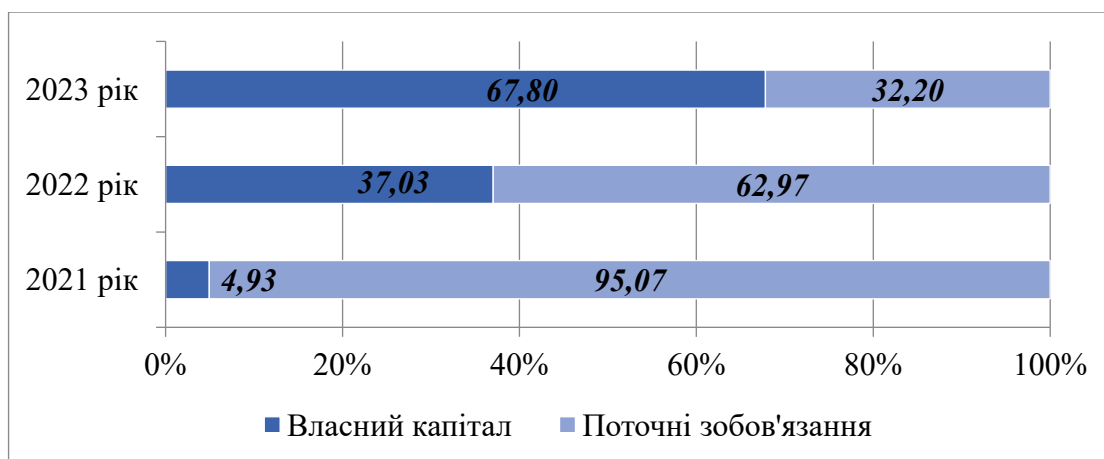

Рис. 2.2. Структура джерел формування майна за 2021 – 2023 роки

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Вагоме значення, варто приділити оцінці його доходів та витрат, оскільки їх вартість безпосередньо впливає на роботу підприємства, його стійкість та результат отриманого прибутку або збитку.

Аналізуючи структуру доходів підприємства, основною складовою частиною з якої складається прибуток ТОВ «Трансхолод Захід» є дохід від реалізації товарів та послуг.

З аналізованої таблиці можна побачити, що чистий дохід від реалізації продукції має виражену тенденцію до зростання, що є позитивним для підприємства. В 2022 році варіть доходу зростала з 1611,0 тис. грн. до 3003,6 тис. грн., тобто на 186,44%, а в 2023 році ще на 206,69% більше, до 6208,2 тис. грн.

Таблиця 2.4

Аналіз структури доходів ТОВ «Трансхолод Захід» за 2020-2022 роки

Показники	Роки						Відносне відхилення, %	
	2021		2022		2023		22/21	23/22
	тис. грн.	ПВ,%	тис. грн.	ПВ,%	тис. грн.	ПВ,%		
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1611,0	100,0	3003,6	100,0	6208,2	100,0	186,44	206,69
Інші доходи	-	-	-	-	-	-	-	-
Доходи разом	1611,00	100,0	3003,6	100,0	6208,2	100,0	186,44	206,69

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Оскільки витрати є не менш важливим елементом у діяльності підприємства, ніж доходи, то варто провести їх аналіз.

Таблиця 2.5

Аналіз структури витрат ТОВ «Трансхолод Захід» за 2020-2022 роки

Показники	Роки						Відносне відхилення, %	
	2021		2022		2023			
	тис. грн.	ПВ,%	тис. грн.	ПВ,%	тис. грн.	ПВ,%	22/21	23/22
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1372,2	83,61	2235,8	89,96	4169,0	93,07	162,94	186,47
Інші витрати	269,0	16,39	249,6	10,04	310,3	6,93	92,79	124,32
Витрати разом	1641,2	100,00	2485,4	100,00	4479,3	100,00	151,44	180,22

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналізуючи структуру витрат ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021 – 2023 роки, то слід зауважити, що витрати складаються з двох статей: собівартість реалізованої продукції, наданих послуг та інших витрат, які мають доволі нестабільну динаміку. Можна побачити, що загальна вартість витрат з кожним роком зростає. В 2021 році – 1641,2 тис. грн., а в 2023 році 4479,3 тис. грн., тобто збільшення за три звітних періоди відбулось більш ніж у 2,5 рази.

Основною частиною витрат є собівартість реалізованої продукції, протягом трьох періодів спостерігається постійне зростання як у абсолютному, так і у відсотковому значенні. В 2021 році вартість становить – 1372,2 тис. грн., а в 2022 році на 162,94% більше, тобто 2235,8 тис. грн. Також значне зростання можна побачити і в 2023 році, з 2235,8 тис. грн. до 4169,0 тис. грн., тобто на 186,47%. Щодо питомої ваги, в 2021 році частка собівартості реалізованої продукції від загальної вартості витрат становить 83,61%, а в 2023 році 93,07%.

Щодо інших витрат підприємства, то її питома вага має навпаки спадаючу тенденцію, в 2021 році – 16,39% від загальної вартості витрат, а в 2023 році – 6,93%,

попри зниження питомою ваги, вартість інших витрат зазнає постійних коливань. В 2022 році можна побачити зниження з 249,6 тис. грн. до 269,0 тис. грн., тобто на 92,79%, а в 2023 році навпаки зростання до 310,3 тис. грн., що на 124,32% більше ніж попереднього року.

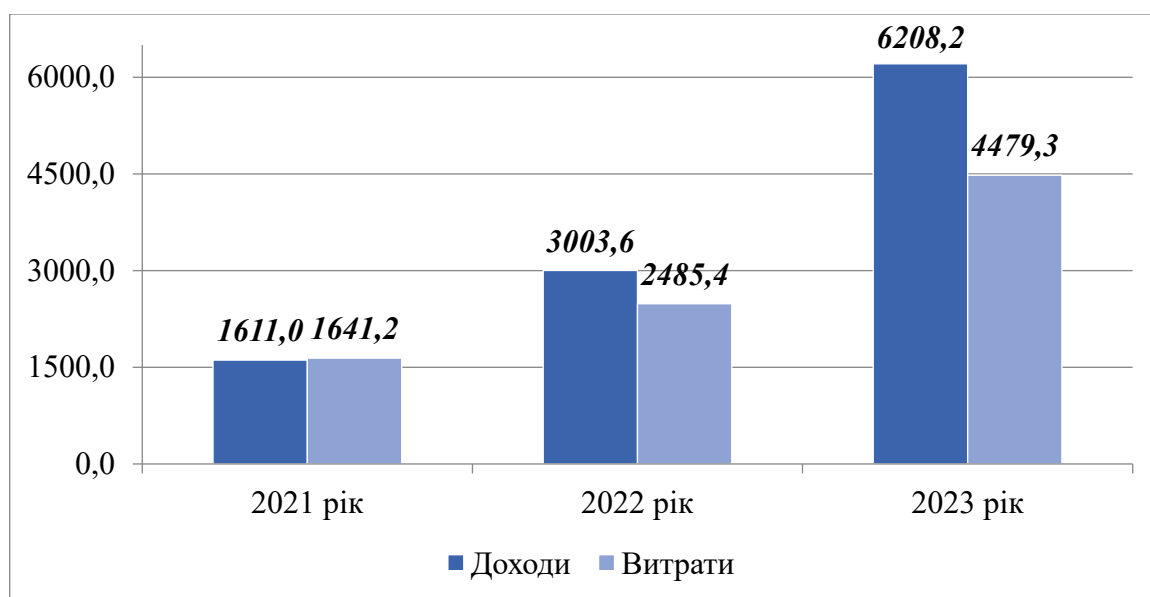

Рис. 2.3 Структура доходів та витрат ТОВ «Трансхолод Захід»

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Важливу увагу варто приділити аналізу фінансових результатів підприємства. Проведемо аналіз фінансових результатів ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021 – 2023 роки

Таблиця 2.6

Аналіз фінансових результатів ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021-2023 роки

Показники	Роки			Відхилення			
				Абсолютне		Відносне	
	2021	2022	2023	22/21	23/22	22/21	23/22
Чистий дохід від реалізації продукції (робіт та послуг)	1611,0	3003,6	6208,2	1392,6	3204,6	186,44	206,69
Собівартість реалізованої продукції (робіт та послуг)	1372,2	2235,8	4169,0	863,6	1933,2	162,94	186,47
Інші витрати	269,0	249,6	310,3	-19,4	60,7	92,79	124,32

Фінансовий результат до оподаткування	-30,2	518,2	1728,9	548,4	1210,7	-	333,64
Податок на прибуток	-	71,8	311,2	71,8	239,4	-	433,43
Чистий прибуток (збиток)	(30,2)	446,4	1417,7	476,6	971,3	-	317,89

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Чистий дохід від реалізації продукції має зростаючу тенденцію, за три звітні періоди його значення зросло більш ніж в 3,5 рази. В 2022 році спостерігається зростання на 186,44% або на 1392,6 тис. грн., а в 2023 році ще на 206,69% або 3204,6 тис. грн. більше, що є досить позитивною тенденцією для підприємства.

Собівартість реалізованої продукції відповідно як і чистий дохід з кожним роком лише зростає. В 2021 році збільшення спостерігається на 162,94%, тобто з 1372,2 тис. грн. до 2235,8 тис. грн., а в 2023 році 186,47% і становить 4169,0 тис. грн., тобто зростання відбулось у 3 рази.

Інші витрати підприємства зазнають постійних змін. Якщо у 2021 році вони складали 269,0 тис. грн, то вже в 2022 році 249,6 тис. грн., тобто на 92,79% менше. У 2023 році показник навпаки зріз до 310,3 тис. грн, що в свою чергу на 124,47% більше попереднього року.

Також з аналізованої таблиці можна побачити, що фінансовий результат до оподаткування, як і більшість показників має зростаючу тенденцію. В 2022 році він зріс з -30,2 тис. грн. до 518,2 тис. грн., а в 2023 році ще в тричі більше і становить 1728,9 тис. грн.

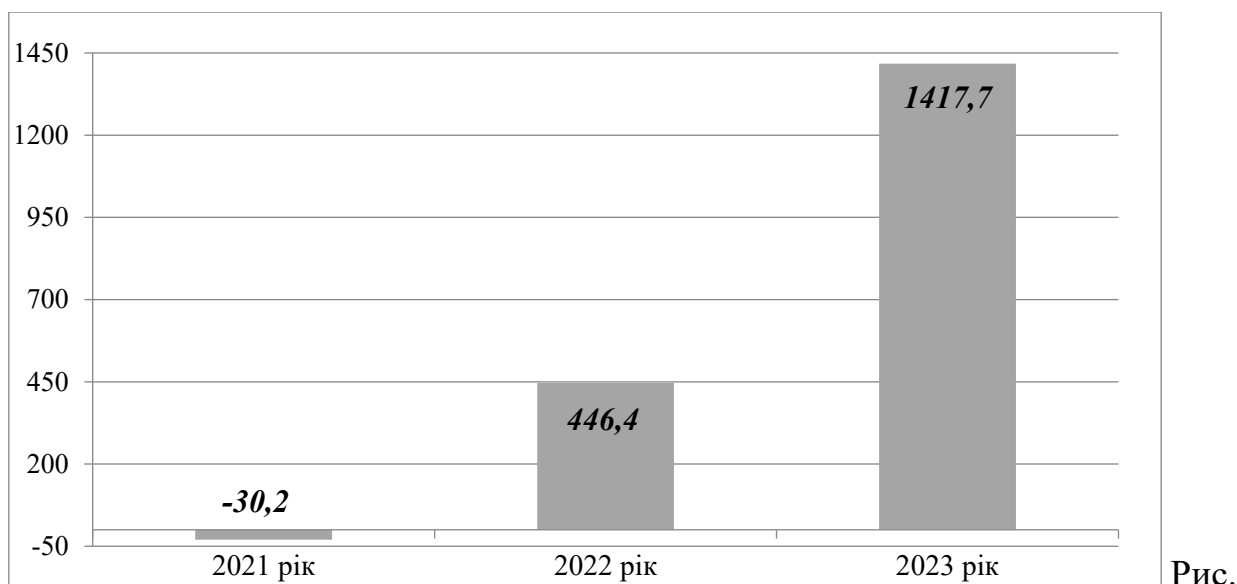

Рис.

2.4. Чистий прибуток ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021 – 2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналізуючи чистий прибуток (збиток) підприємства, то варто звернути увагу, що в 2021 році ТОВ «Трансхолод Захід» отримав збиток у розмірі -30,2 тис. грн. Однак уже в наступні роки спостерігається стрімка тенденція до зростання. В 2022 році збільшення відбулось до 446,4 тис. грн., а в 2023 році до 1417,7 тис. грн, що на 317,89% більше попереднього року. Попри складну ситуацію в країні, початком війни, підприємство все ж значно покращує свою фінансову діяльність.

2.2 Аналіз фінансового стану підприємства

На сьогодні досить вагоме значення у роботі підприємства відіграє визначення стану ліквідності, тому що це здатність та можливість підприємства погашати свою заборгованість перед кредиторами, клієнтами, інвесторами, акціонерами та іншими контрагентами у звітних періодах. Головною метою оцінки ліквідності є погашення своєї заборгованості за рахунок збереження оптимального значення прибутковості підприємства

Проведемо аналіз ліквідності балансу підприємства ПАТ «Трансхолод Захід» за 2019 – 2021 роки.

Таблиця 2.7

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021-2023 роки

Активи	2021	2022	2023	Пасиви	2021	2022	2023
Найбільш ліквідні активи (A1)	19,7	43,8	64,5	Поточні зобов'язання за розрахунками (П1)	1360,0	879,2	919,0
Середньоліквідні активи (A2)	88,2	94,2	100,1	Короткострокові кредити банків і позики (П2)	-	-	-
Низьколіквідні активи (A3)	1240,2	1190,6	2609,2	Довгострокові зобов'язання (П3)	-	-	-
Важколіквідні активи (A4)	82,5	67,6	79,9	Постійні пасиви (П4)	70,6	517,0	1934,7
Баланс	1430,6	1396,2	2853,7	Баланс	1430,6	1396,2	2853,7

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналізуючи ліквідність балансу ТОВ «Трансхолод Захід», то можна побачити найбільш ліквідні, середньо ліквідні та низько ліквідні активи з кожним роком зростають, а важко ліквідні, навпаки мають спадаючу тенденцію. Щодо пасивів, то поточні зобов'язання за розрахунками, незважаючи на коливання мають тенденцію до зниження, а постійно зазнають стрімкого зростання. Група короткострокових кредитів банків та довгострокових кредитів є відсутньою.

Також баланс підприємства вважається ліквідним, якщо виконується рівняння:

$$A1 > P1, A2 > P2, A3 > P3, A4 < P4 \quad (2.1)$$

На аналізованому підприємстві в 2021 – 2023 роках перша умова не задовольняє значення нерівності, оскільки поточні зобов'язання за розрахунками переважають найбільш ліквідні активи, що є негативним для діяльності підприємства. Це призводить до того, що грошових коштів не вистачає для покриття кредиторської заборгованості. Щодо інших ліквідних активів, то вони в 2022- 2023 роках мають позитивне значення, у всіх цих показниках виконується необхідна нерівність. В 2021 році можна побачити, що важко ліквідні активи переважають постійні пасиви, що є негативним фактором.

Розрахуємо комплексну оцінку ліквідності балансу на базі загального показника платоспроможності.

$$K_{пл} = \frac{A1 + 0,5 * A2 + 0,3 * A3}{П1 + 0,5 * П2 + 0,3 * П3}$$

Відповідно до вищенаведеної формули, показник платоспроможності ТТОВ «Трансхолод Захід» за 2021 – 2023 роки постійно зростає, а саме: в 2021 році – 0,320; 2021 році – 0,510; а в 2021 році – 0,957. Дане зростання є позитивним та свідчить про зміцнення платоспроможності підприємства.

Сутність показника ліквідності проявляється у можливості підприємства у будь-який момент розрахуватися зі своїми зобов'язаннями за допомогою майна, яке є на балансі, тобто в тому, як швидко підприємство може продати свої активи, отримати грошові кошти і погасити свої борги. Тому здійснимо коефіцієнтний аналіз ліквідності підприємства ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021 – 20223 роки.

Таблиця 2.8

Аналіз коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021-2023 роки

Показники	2021	2022	2023	Відхилення			
				абслн., тис. грн.		відносне, %	
				22/21	23/22	22/21	23/22
Вихідні дані, тис. грн.							
1.Поточні зобов'язання	1360,0	879,2	919,0	-480,8	39,8	64,65	104,53
2.Грошові кошти	19,7	43,8	64,5	24,1	20,7	222,34	147,26
3.Дебіторська заборгованість	85,5	91,5	100,1	6,0	8,6	107,02	109,40
4.Оборотні активи	1348,1	1328,6	2773,8	-19,5	1445,2	98,55	208,78
5.Необоротні активи	82,5	67,6	79,9	-14,9	12,3	81,94	118,20
6.Активи	1430,6	1396,2	2853,7	-34,4	1457,5	97,60	204,39
7.Кредиторська заборгованість	1359,5	879,2	919,0	-480,3	39,8	64,67	104,53
Коефіцієнти							
1.Коеф. абсолютної ліквідності	0,014	0,050	0,070	0,036	0,020	357,14	140,00
2.Коеф. термінової ліквідності	0,079	0,157	0,179	0,078	0,022	198,73	114,01

3.Коеф. загальної ліквідності	0,991	1,511	3,018	0,520	1,507	152,47	199,74
4.Коеф. співвідн. КЗ і ДЗ	15,901	9,609	9,181	-6,292	-0,428	60,43	95,55
5.Коеф. мобільн. Активів	0,942	0,952	0,972	0,010	0,020	101,06	102,10
6.Коеф. співвідн. активів	16,341	19,358	34,716	3,017	15,358	118,46	179,34

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналізуючи показники ліквідності ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021 – 2023 роки, то можна побачити, що коефіцієнт абсолютної ліквідності має тенденцію до постійного зростання, в 2022 році спостерігається зростання з 0,014 до 0,050, що на 357,14% більше, а в 2023 році збільшення ще до 0,070, тобто на 140,00%. Однак попри такі зміни, показник все ж залишається значно меншим за нормативне значення (0,2–0,3), що свідчить, що лише незначна частина поточної заборгованості може бути погашена наявними грошовими коштами.

Тенденцію до зростання можна побачити і в коефіцієнті термінової ліквідності. За три звітні періоди його значення зросло з 0,079 до 0,179, тобто більш ніж у 2 рази, тобто компанія з кожним роком накопичує більше ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями. Однак слід зауважити, що попри постійне збільшення, показник все ж значно є нижчим за оптимальне значення, менше 0,5, що вказує, що ТОВ «Трансхолод Захід», ще не знатна вчасно погашати короткострокові зобов'язання.

Щодо коефіцієнта загальної ліквідності, то можна побачити, що в 2021 та 2022 роках є нижчим за оптимальне значення – 0,991 та 1,511 відповідно, що може вказувати, що підприємство є недостатньо ліквідним, оскільки показник показує скільки гривень поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Однак уже в 2023 році за рахунок накопичення оборотних активів та зниженням поточних зобов'язань значення показника зросло майже в 2 рази і становить 3,018.

Аналізуючи коефіцієнт кредиторської та дебіторської заборгованостей, то можна побачити, що показник навпаки з кожним роком знижується. В 2022 році зменшення відбулось з 15,901 до 9,609, а в 2023 році ще на 95,55%, тобто до

9,181. Даний показник безпосередньо показує, який розмір кредиторської заборгованості припадає на 1 грн. дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт мобільності активів протягом 2021 – 2023 років зазнає найменших коливань, в 2022 році значення зросло з 0,942 до 0,952, тобто на 101,06%, а в 2023 році ще на 102,10%, тобто до 0,972. Протягом всього аналізованого періоду показник має оптимальне нормативне значення, більше 0,5, що свідчить про те, що підприємство з кожним роком здатне більш оперативно відповідати на мінливі умови ринку та здатність проводити більш гнучку діяльність.

Щодо коефіцієнта співвідношення активів, то його значення з кожним роком стрімко зростає. В 2022 році порівняно з попереднім періодом збільшення відбулось з 16,341 до 19,358, тобто на 118,46%, а в 2023 році можна побачити зростання до 34,716, тобто на 179,34%, тобто за 2021 – 2023 роки коефіцієнт співвідношення активів збільшився більш ніж у 2 рази і значно перевищує нормативне значення.

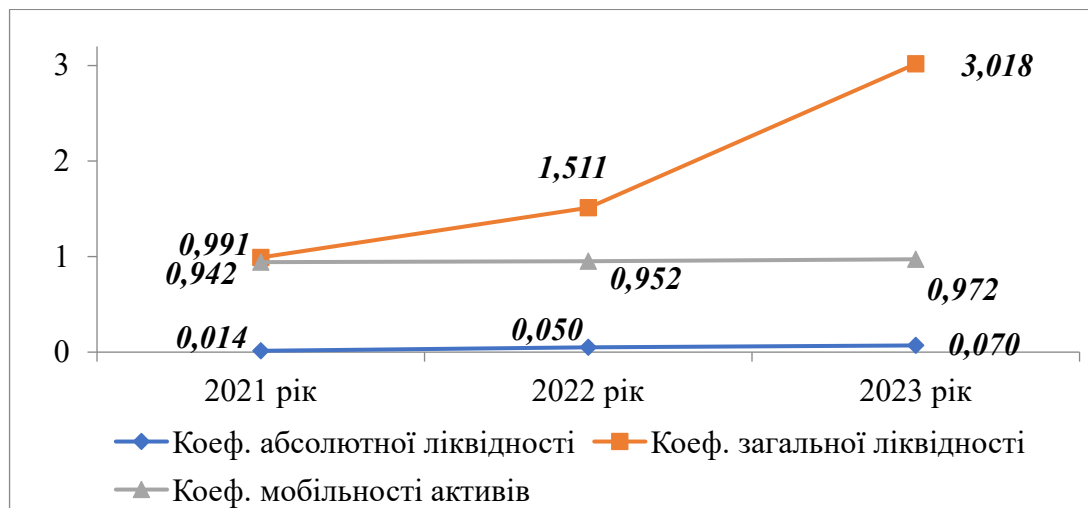

Рис.2.5. Динаміка коефіцієнтів ліквідності підприємства

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

До однієї з основних складових аналізу фінансової діяльності є оцінка фінансової стійкості, яка визначає особливості створення капіталу компанії, його структуру та динаміку. Вона характеризується можливістю підприємства формувати фінансові ресурси так, щоб забезпечити здатність постійної

рівномірної основної діяльності, з врахуванням всіх видів ризиків зовнішнього середовища. Тому детальніше розглянемо коефіцієнти фінансової стійкості підприємства ТОВ «Трансхолод Захід» протягом трьох років.

Таблиця 2.9

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості

Показники	2021	2022	2023	Відхилення			
				абсол., тис. грн.		відносне, %	
				22/21	23/22	22/21	23/22
Вихідні дані, тис. грн.							
1.Власний капітал	70,6	517,0	1934,7	446,4	1417,7	732,29	374,22
2.Капітал	1430,6	1396,2	2853,7	-34,4	1457,5	97,60	204,39
3.Позиковий капітал	1360,0	879,2	919,0	-480,8	39,8	64,65	104,53
4.Необоротні активи	82,5	67,6	79,9	-14,9	12,3	81,94	118,20
Коефіцієнти							
1.Коеф. автономії	0,049	0,370	0,678	0,321	0,308	755,10	183,24
2.Коеф. концентр. позик. Капіталу	0,951	0,630	0,322	-0,321	-0,308	66,25	51,11
3.Коеф. фінансув.	0,052	0,588	2,105	0,536	1,517	1130,77	357,99

продовження табл. 2.9

4.Коеф. фінансов. Стійкості	0,049	0,370	0,678	0,321	0,308	755,10	183,24
5.Коеф. заборгов.	19,263	1,701	0,475	-17,562	-1,226	8,83	27,92
6.Коеф. інвестув.	0,826	7,648	24,214	6,822	16,566	925,91	316,61
7. Коеф. маневрен. власного капіталу	-0,169	0,869	0,959	1,038	0,090	-	110,36

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналізуючи коефіцієнти фінансової стійкості ТОВ «Трансхолод Захід» за три звітні періоди, то варто зауважити, що основним показником фінансової стійкості підприємства є коефіцієнт автономії, який характеризує частку власного капіталу у формуванні ресурсів. Протягом 2021 – 2023 років спостерігається постійне зростання показника, в 2022 році збільшення відбулось з 0,049 до 0,370, що на 755,10% більше, дане зростання спричинене перш за все різним збільшенням в 2022 році вартості власного капіталу підприємства на 732,29%. В 2023 році коефіцієнт автономії зріс з 0,370 до 0,678 і має оптимальне значення, більше 0,5. ТОВ «Трансхолод Захід» з кожним роком збільшує частку вкладених власних коштів в загальну вартість майна підприємства, що відповідно впливає на підвищення фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу навпаки з кожним роком знижується. За три роки зменшення відбулось майже в 3 рази. В 2022 році з 0,951 до 0,630, а в 2023 році з 0,630 до 0,322. За рахунок зниження коефіцієнт в 2023 році має оптимальне значення, тобто менше 0,5. Також тенденція до зниження показує, що підприємство знижує часту позикових коштів у формуванні ресурсів, що є досить позитивним для підприємства.

Розглядаючи коефіцієнт фінансування підприємства, то він має тенденцію до покращення. Незважаючи на те, що в 2021 році його значення становить лише 0,052, уже в 2022 році можемо побачити різке зростання до 0,588, а в 2023 році ще збільшення до 2,105, тобто ТОВ «Трансхолод Захід» почало більше фінансуватися за рахунок власного капіталу, що є досить позитивним. Також тенденцію до покращення можна спостерігати за допомогою коефіцієнта маневреності власного капіталу, який показує, яка частка власного капіталу вкладена у найбільш

мобільні активи. Можна побачити, що в 2022 році значення коефіцієнта зросло з 0,169 до 0,869, а в 2023 році ще на 110,36%, тобто до 0,959, яке відповідає нормативному значенню (більше 0,5).

Щодо коефіцієнта заборгованості, то він протягом 2021 – 2023 років зазнає різкого зниження, що є позитивним для діяльності підприємства, оскільки це свідчить, що діяльність компанії почала менше фінансуватися за рахунок позикового капіталу. В 2021 році показник становить 19,263, а в 2022 році 1,701 що більш ніж в 11 разів менше, в 2023 році значення показника знизилось ще в 3,5 рази, тобто до 0,475.

Не менш важливим при аналізі фінансової стійкості підприємства є показник інвестування, який характеризує яка частка основних засобів фінансується за рахунок власного капіталу. За три звітні періоди показник зріс з 0,826 в 2021 році до 24,214 в 2023 році, таке зростання спричинене перш за все, збільшенням вартості власного капіталу підприємства.

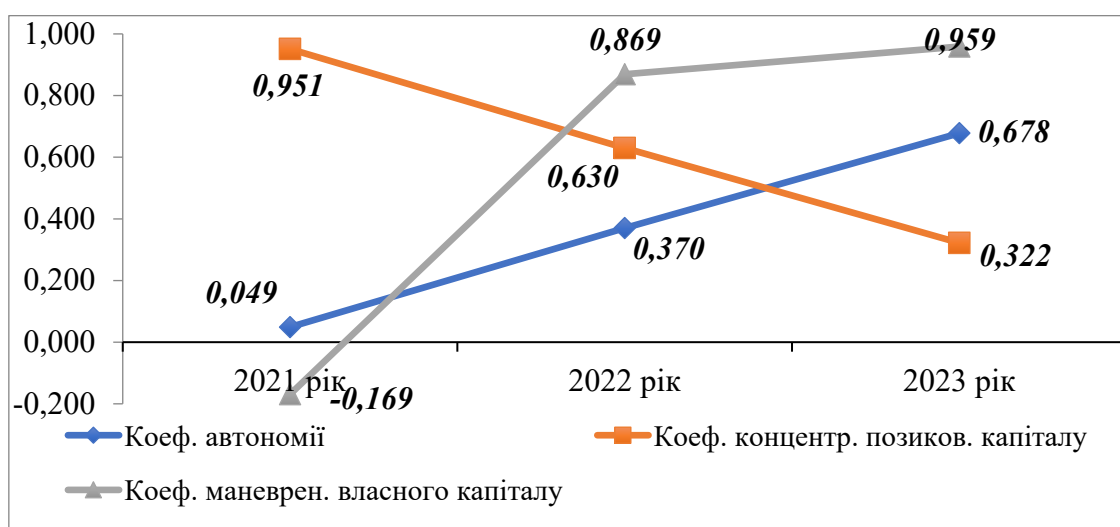

Рис. 2.6. Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Показники ділової активності характеризуються якістю управління та можливого потенціалу розвитку підприємства, оптимальністю використання фінансових ресурсів. Оцінка коефіцієнтів ділової активності дає змогу сформулювати рівень доцільності використання трудових, матеріальних, фінансових

та інших ресурсів. Тому детальніше проаналізуємо основні показники ділової активності ТОВ «Трансхолод Захід» за три роки.

Таблиця 2.10

Аналіз показників ділової активності

Показники	2021	2022	2023	Відхилення			
				абсол., тис. грн.		відносне, %	
				22/21	23/22	22/21	23/22
Вихідні дані, тис. грн.							
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1611,0	3003,6	6208,2	1392,6	3204,6	186,44	206,69
2.Капітал	1430,6	1396,2	2853,7	-34,4	1457,5	97,60	204,39
3.Власний капітал	70,6	517,0	1934,7	446,4	1417,7	732,29	374,22
4.Запаси	1240,2	1190,6	2609,2	-49,6	1418,6	96,00	219,15
5.Дебіторська заборгованість	85,5	91,5	100,1	6,0	8,6	107,02	109,40
6.Кредиторська заборгованість	1359,5	879,2	919,0	-480,3	39,8	64,67	104,53
Коефіцієнти							
1.Коеф. оборотн. капіталу	1,126	2,151	2,175	1,025	0,024	191,03	101,12
2.Коеф. оборотн. власного капіталу	22,819	5,810	3,209	-17,009	-2,601	25,46	55,23
3.Коеф. оборотн. запасів	1,299	2,523	2,379	1,224	-0,144	194,23	94,29
4.Коеф. оборотн. дебіторс. заборгов.	18,842	32,826	62,020	13,984	29,194	174,22	188,94
5.Коеф. оборот. кредитор. заборгов.	1,185	3,416	6,755	2,231	3,339	288,27	197,75

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Розглядаючи показники ділової активності аналізованого підприємства за 2021 – 2023 роки, то слід звернути увагу, що коефіцієнт оборотності капіталу з кожним роком має зростаючу тенденцію. В 2021 році його становить 1,126, а в 2023 році 2,175, тобто збільшення відбулось на 193,16%, що свідчить про збільшення швидкості обороту загального капіталу підприємства. Щодо коефіцієнта оборотності власного капіталу, то він навпаки постійно зменшується. В 2022 році коефіцієнт знизився з 22,819 до 5,810, тобто майже в 4 рази, а в 2023 році спостерігається зниження ще до 3,209, таке зниження спричинене зростанням вартості власного капіталу підприємства.

Аналізуючи коефіцієнт оборотності запасів ТОВ «Трансхолод Захід», то варто зауважити, що показник зазнає постійних змін. В 2022 році його значення збільшилось з 1,299 до 2,523, тобто на 194,23%. Зростання даного показника спричинене збільшенням вартості отриманої ви ручки від реалізації продукції підприємства. В 2023 році можна побачити навпаки незначне зниження коефіцієнта до 2,379. Коефіцієнт оборотності запасів, перш за все, характеризує кількість оборотів за аналізований період.

Щодо коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості, то протягом 2021 – 2023 років коефіцієнт постійно зростає. В 2022 році, порівняно з попереднім роком його значення зросло з 18,842 до 32,826, тобто на 174,22%, а в 2023 році можна побачити ще зростання на 188,94%, тобто до 62,020. За три роки коефіцієнт зріс більш ніж у 3 рази. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості теж має тенденцію до збільшення. В 2021 році – 1,185, а в 2023 році – 6,755, тобто в 5,7 разів більше. Дана тенденція до зростання коефіцієнта показує, що підприємство почало швидше погашати свою заборгованість. Також зростання спричинене не лише значним зростанням виручки від реалізації продукції підприємства, а й зменшенням кредиторської заборгованості.

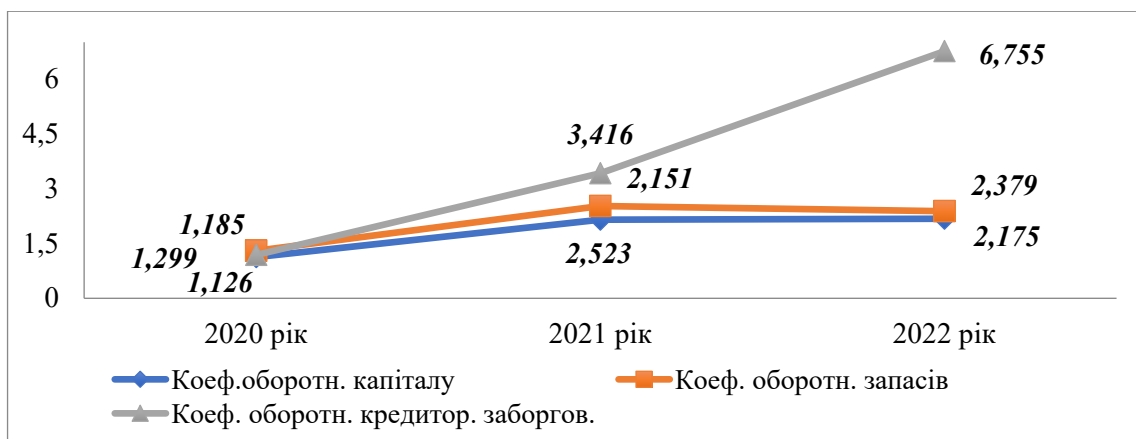

Рис. 2.7. Динаміка основних коефіцієнтів ділової активності підприємства

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Головним показником фінансового стану діяльності підприємства виступає рентабельність. Він дає змогу дослідити достатність або недостатність прибутку відповідно до інших визначених показників. Рентабельність характеризує

можливість підприємства одержувати прибуток від фінансово-господарської діяльності, застосовуючи його ресурси.

Розрахуємо показники рентабельності підприємства за 2021 – 2023 роки.

Таблиця 2.11

Аналіз показників рентабельності

Показники	2021	2022	2023	Відхилення			
				абсол., тис. грн.		відносне, %	
				22/21	23/22	22/21	23/22
Вихідні дані, тис. грн.							
1.Виручка від реалізації	1611,0	3003,6	6208,2	1392,6	3204,6	186,44	206,69
2.Чистий прибуток	-30,2	446,4	1417,7	476,6	971,3	-	317,89
3.Власний капітал	70,6	517,0	1934,7	446,4	1417,7	732,29	374,22
4.Витрати	1641,2	2485,4	4479,3	844,2	1993,9	151,44	180,22
5.Активи	1430,6	1396,2	2853,7	-34,4	1457,5	97,60	204,39
Рентабельність, %							
1.Рентабельність продукції	-1,875	14,862	22,836	16,737	7,974	-	153,65
2.Рентабельність власного капіталу	-42,776	86,344	73,278	129,120	-13,066	-	84,87
3.Рентабельність витрат	-1,840	17,961	31,650	19,801	13,689	-	176,22
4.Рентабельність активів	-2,111	31,972	49,679	34,083	17,707	-	155,38

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналізуючи показники рентабельності ТОВ «Трансхолод Захід» протягом 2021 – 2023 років, то слід зазначити, що коефіцієнт рентабельності продукції з кожним роком має тенденцію до зростання. В 2022 році показник зріс з -1,875 до 14,862, а в 2023 році можна побачити збільшення ще на 153,65%, тобто до 22,836. Дане зростання спричинене постійним збільшенням вартості виручки від реалізації продукції та вартості чистого прибутку підприємства та досить позитивним, оскільки зростає економічна ефективність виробництва.

Рентабельність власного капіталу підприємства з кожним роком зазнає коливань. В 2022 році можна побачити різке зростання з -42,776 до 86,344, а в 2023 році навпаки незначне зниження до 73,278, тобто на 84,87%. Перш за все різке збільшення показника в 2022 році показує, що підприємство здатне більше

генерувати прибуток власникам та спричинене значним збільшенням вартості чистого прибутку підприємства.

Щодо рентабельності витрат підприємства, то даний показник, як і більшість інших з кожним роком зростає. В 2021 році його значення становить – -1,840, а в 2022 році – 17,961, що свідчить про покращання результатів діяльності підприємства та демонструє частку грошових доходів на кожну витрачену гривню. В 2023 році коефіцієнт зріс ще на 176,22%, тобто до 31,650.

Позитивну тенденцію до покращення має також коефіцієнт рентабельності активів, що показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Даний показник за 2021 – 2023 роки зріс з 2,111 до 49,671, що є позитивним.

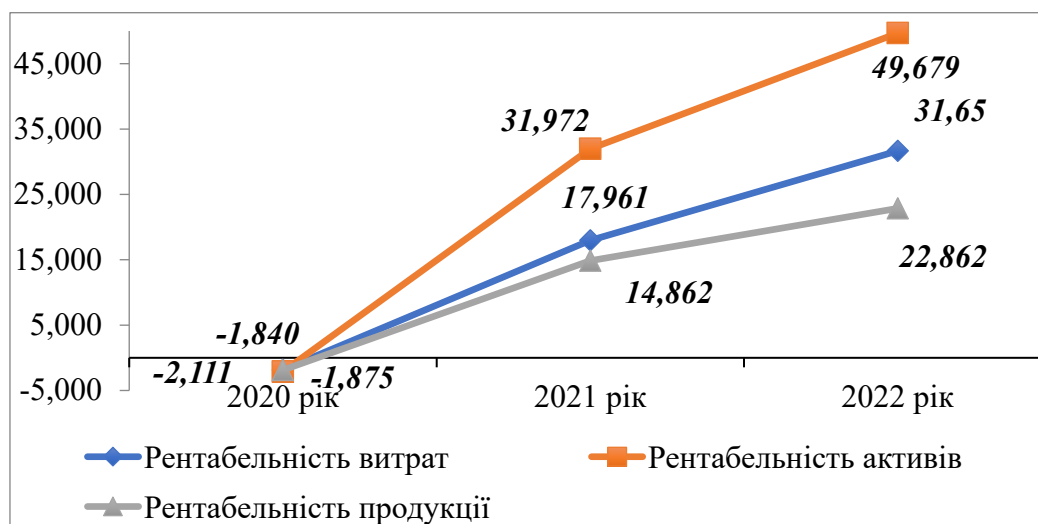

Рис. 2.8. Динаміка коефіцієнтів рентабельності підприємства

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Отже, можна побачити, що в 2021 році показники рентабельності мають від’ємне значення, за рахунок того, що в кінці року підприємство зазнало у своїй діяльності збитку, однак уже з 2022 році його становище поступово покращується, що можна побачити по результатах отриманих показників.

2.3 Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки та ймовірність банкрутства підприємства

Для отримання попередньої загальної картини про економічну безпеку підприємства, що дає можливість визначити проблемні зони для подальшого більш деталізованого аналізу, незамінною є так звана експрес-діагностика динаміки фінансового стану. Вона виконується шляхом аналізу збалансованості темпів зміни прибутку, доходів, власного капіталу і сукупних активів (валюти балансу). Оптимальним вважають таке співвідношення:

$$T_{зр. П} > T_{зр. Д} > T_{зр. ВК} > T_{зр. А}, \quad (2.2)$$

де $T_{зр. П}$ – темп зростання чистого прибутку;

$T_{зр. Д}$ – темп зростання доходів;

$T_{зр. ВК}$ – темп зростання власного капіталу;

$T_{зр. А}$ – темп зростання сукупних активів

Дотримання цього співвідношення свідчить про більш ефективне використання фінансових ресурсів у звітному періоді порівняно до попереднього, тобто дає змогу констатувати покращення економічної безпеки. Так, наведені пропорції вказують на зростання рівнів рентабельності, зокрема, власного капіталу і сукупних активів, прискорення оборотності активів, а також збільшення питомої ваги власного капіталу підприємства у валюті балансу, що, в свою чергу, свідчить про зміцнення його фінансової стійкості.

Розглянемо даний підхід на прикладі аналізу даних фінансової звітності ТОВ «Трансхолд Захід».

Таблиця 2.12.

Результати експрес-діагностики рівня фінансово-економічної безпеки

Показники	Значення показників, тис. грн			Темп зростання, %	
	2021 рік	2022 рік	2023 рік	22/21	23/22
Чистий прибуток	-30,2	446,4	1417,7	-1478,15	317,59
Доходи	1611,0	3003,6	6208,2	186,44	206,69
Власний капітал	70,6	517,0	1934,7	732,29	374,22
Сукупні активи	1430,6	1396,2	2853,7	97,60	204,39

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Дані табл. 2.12 свідчать, що оптимального співвідношення не було досягнуто в жодному з аналізованих періодів, однак більш наближеними пропорції темпів зростання проаналізованих фінансових показників до рекомендованих все таки спостерігалися в 2023 р. В цілому, незважаючи на зменшення масштабів діяльності, рівень економічної безпеки ТОВ «Трансхолод Захід» підвищився в 2023 р. порівняно до двох попередніх. Динаміку основних показників, які використовуються для проведення експрес-діагностики, наведено на рис. 2.9.

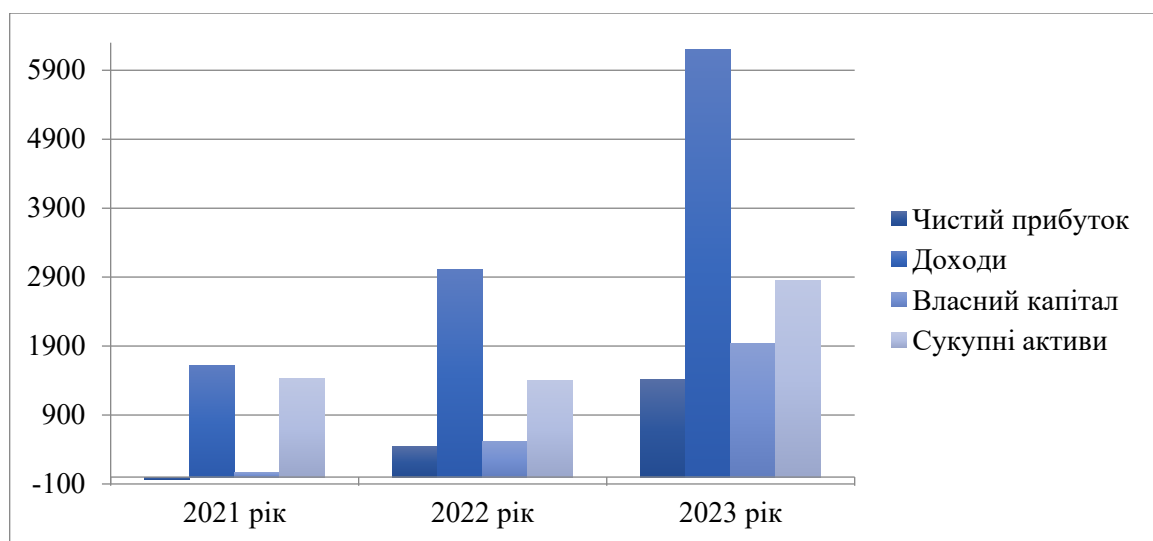

Рис. 2.9. Динаміка показників експрес-діагностики рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «Трансхолод Захід», тис. грн

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Отже результати експрес-діагностики дають можливість зосередити дальшу аналітичну роботу на з'ясуванні причин зменшення темпу зростання доходів підприємства порівняно до темпів зростання решти показників, зниження валюти балансу та розробці заходів щодо запобігання негативним змінам у майбутньому.

Зважаючи на те, що фінансово-економічна безпека підприємства є важливою складовою загального фінансового управління будь-яким підприємством, для оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємств додатково до проведених раніше розрахунків пропонуємо розраховувати інтегральний показник.

Відповідно проведемо аналіз фінансово-економічної безпеки за інтегральним показником фінансового стану за видом економічної діяльності ТОВ «Трансхолод Захід», який має вигляд:

$$Z=1,03*K3+0,001*K4+0,16*K6+0,6*K7+ 2,9*K8+0,08*K9-0,14$$

Таблиця 2.13

Розрахунок інтегрального показника фінансового стану

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
коефіцієнт фінансової незалежності (K3)	0,04935	0,37030	0,67796
коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом (K4)	0,85576	7,64793	24,21402
коефіцієнт рентабельності продажів за фінансовими результатами від операційної діяльності (EBIT) (K6)	-0,01875	0,17253	0,27849
коефіцієнт рентабельності операційної діяльності за EBITDA (K7)	-0,01881	0,17253	0,27249
коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком (K8)	-0,02111	0,31972	0,49679
коефіцієнт оборотності оборотних активів (K9)	1,19502	2,26073	2,23816
Інтегральний показник	-0,06822	1,48823	2,41031

Джерело: розраховано автором

Відповідно до проведених розрахунків, можна зробити висновок, що значення інтегрального показника фінансового стану підприємства має тенденцію до зростання. У 2021 році рівень спроможності виконувати свої зобов'язання є нижче середнього, а у 2022 -2023 роках ТОВ «Трансхолод Захід» має високий. Згідно цього, щоб стабілізувати фінансове становище та конкурентоздатність на ринку ТОВ «Трансхолод Захід» необхідно приділити увагу заходам до покращення фінансово-економічної безпеки.

На сьогодні під час здійснення аналізу фінансової діяльності будь-якого підприємства та визначення рівня фінансово-економічної безпеки, досить вагоме значення відіграє оцінка його ймовірності банкрутства. Поява банкрутства на підприємстві, перш за все, спричиняє порушення макроекономічної рівноваги. Залежно від того, як детально та якісно здійснено аналіз виникнення ймовірності

банкрутства суб'єкта господарювання, формується його ціна, інвестиційна привабливість, яка теж формується під впливом економічних інтересів держави.

Загалом причини появи банкрутства є досить різними. До основних причин варто віднести: зменшення прибутковості виробництва, низький рівень використання виробничих можливостей, зниження обсягів реалізації продукції чи надання послуг, не ефективність виробництва, нераціональний контроль, зменшення попиту продукції чи послуг тощо.

У вітчизняних та закордонних наукових дослідженнях існує велика кількість методів та підходів для оцінки ймовірності банкрутства будь-якого підприємства.

Детальніше визначимо ймовірність виникнення банкрутства за моделлю Альтмана, яка є однією з перших моделей аналізу ймовірності банкрутства підприємства та базується на основі дискримінантного аналізу. Аналітична модель Альтмана являє собою визначення алгоритму інтегральної оцінки можливості банкрутства неплатоспроможного підприємства, створений на основі комплексного обліку основних показників, що сприяють визначенню кризового фінансового стану підприємства.

Проте, незважаючи на значну поширеність моделі Альтмана та цілого ряду переваг, виділяють також і недоліки: створене на застарілих даних, не враховує вітчизняні особливості економіки, обмеженість галузі використання та залежність точності розрахунків від наявних даних.

Дана модель має такий вигляд:

$$Z = 1,2 X_1 + 1,4 X_2 + 3,3 X_3 + 0,6 X_4 + 1,0 X_5, \quad (2.3)$$

де X_1 = власний оборотний капітал / загальна вартість активів;

X_2 = нерозподілений прибуток / загальна вартість активів;

X_3 = прибуток до виплати процентів / загальна вартість активів;

X_4 = власний капітал (ринкова вартість) / поточні зобов'язання;

X_5 = чиста виручка / загальна вартість активів.

Значення показника Z пов'язане з ймовірністю фінансової кризи наступним чином: $Z \leq 1,8$ – дуже висока; $1,81 \leq Z \leq 2,70$ – висока; $2,71 \leq Z \leq 2,99$ – можлива; $Z \geq 3,00$ – дуже низька.

Розрахуємо ймовірність банкрутства за п'ятифакторною моделлю Альтмана на підприємстві ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021 – 2023 роки.

Таблиця 2.14

Прогнозування ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана

Показники	Значення показника		
	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Частка власних оборотних коштів в активах (X1)	-0,008	0,322	0,650
Рентабельність активів розрахована на основі НП (X2)	-0,056	0,263	0,625
Рентабельність активів розрахована на основі ФР до ОП (X3)	-0,021	0,371	0,606
Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань власним капіталом (X4)	0,052	0,588	2,105
Коефіцієнт трансформації (X5)	1,126	2,151	2,175
Результуючий показник	1,000	4,483	7,093
Ймовірність банкрутства	дуже висока	дуже низька	дуже низька

Джерело: розраховано автором

Отже, згідно з проведеного дослідження у 2021 на підприємстві ТОВ «Трансхолод Захід» спостерігається дуже високий рівень ймовірності виникнення банкрутства, що свідчить про низьку платоспроможність та конкурентоздатність, однак уже з 2022 року підприємство значно покращило свій фінансовий стан і має дуже низький рівень ймовірності виникнення банкрутства.

Наступним досить відомим зарубіжним підходом є модель Спрінгейта, яка передбачає розвиток інтегрального показника, за допомогою якого проводиться аналіз ймовірності настання банкрутства на підприємстві. Під час формування моделі з 19 фінансових коефіцієнтів, які вважаються найкращими, в кінцевому результаті залишається лише чотири значення. Точність даної моделі є досить високою і становить більше 90%. У загальному модель Спрінгейта має такий вигляд:

$$Z = 1,03 A + 3,07 B + 0,66 C + 0,4 D, \quad (2.4)$$

де A = робочий капітал / загальна вартість активів;

B = прибуток до сплати податків та процентів / загальна вартість активів;

C = прибуток до сплати податків / короткострокові зобов'язання;

D = обсяг продажу / загальна вартість активів.

Підприємства вважається потенційним банкрутом, якщо Z -показник за цією моделлю є нижчий за 0,862.

Визначемо ймовірність банкрутства за моделлю Спрінгейта на підприємстві ТОВ «Трансхолод Захід».

Таблиця 2.15

Прогнозування ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта

Показники	Значення показника		
	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Частка власних оборотних коштів в активах (А)	-0,008	0,322	0,650
Рентабельність активів (В)	-0,021	0,371	0,606
Співвідношення прибутку та короткострокових зобов'язань (С)	-0,022	0,589	1,881
Коефіцієнт трансформації (Д)	1,126	2,151	2,175
Результуючий показник	0,363	2,720	4,641
Ймовірність банкрутства	Висока	дуже низька	дуже низька

Джерело: розраховано автором

Отже, згідно з проведеного дослідження у 2021 році на підприємстві ТОВ «Трансхолод Захід» спостерігається високий рівень ймовірності виникнення банкрутства, що може свідчити про нераціональне його управління, підприємству варто терміново здійснювати санаційні заходи. Однак в 2022 – 2023 роках компанія значно покращила своє становище і має дуже низький рівень ймовірності виникнення банкрутства, що свідчить про високу здатність підприємства вчасно виконувати свої внутрішні та зовнішні зобов'язання.

Ще однією важливою моделлю оцінки ймовірності банкрутства банку є чотирьох-факторна модель Ліса.

Розглядаючи дану модель, то можна виокремити, що основними перевагами є простота обчислень і обґрунтування отриманих результатів, а також доступність потрібної для обчислення інформації. До недоліків, варто віднести те, що модель

не пристосована до українських підприємств, оскільки вона розроблена в Англії; модель показує дещо завищені оцінки, так як вагоме значення на підсумковий показник дає отриманий прибуток банку.

Чотирьох-факторна модель Ліса має такий вигляд:

$$Z = 0,063 \cdot X_1 + 0,092 \cdot X_2 + 0,057 \cdot X_3 + 0,001 \cdot X_4, \text{ де} \quad (2.5)$$

X_1 = коефіцієнт покриття зобов'язань;

X_2 = рентабельність активів по нерозподіленому прибутку;

X_3 = рентабельність активів по чистому прибутку;

X_4 = коефіцієнт покриття по власному капіталу.

Граничне значення отриманого показника становить 0,037. Тому проведемо оцінку ймовірності банкрутства підприємства ТОВ «Трансхолд Захід» за три звітні періоди, використовуючи дану модель.

Таблиця 2.16

Прогнозування ймовірності банкрутства за чотирьох-факторною моделлю Ліса

Показники	Значення показника		
	2021 рік	2022 рік	2023 рік
X_1	0,942	0,952	0,972
X_2	0,0	0,0	0,0
X_3	-0,056	0,263	0,625
X_4	0,052	0,588	2,105
Результуючий показник	0,056	0,076	0,099
Ймовірність банкрутства	низька	Низька	Низька

Джерело: розраховано автором

Провівши оцінку ймовірності банкрутства ТОВ «Трансхолд Захід», то можна побачити, що протягом 2021 – 2023 роки спостерігається низька можливість виникнення банкрутства, тобто всі отримані показники є більшими за 0,037. Дана ситуація показує, що підприємство є конкуруючим на ринку, ефективно здійснює свою діяльність та вчасно погашає свої зобов'язання.

Виходячи з проведених розрахунків, можна побачити, що у 2021 році ТОВ «Трансхолд Захід» має дуже низький рівень фінансово-економічної безпеки, відповідно необхідно застосовувати ряд заходів, які будуть сприяти покращенню його фінансової діяльності.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ТРАСХОЛОД ЗАХІД»

3.1 Основні напрямки покращення фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання

Сучасний етап розвитку продуктивних сил та інтеграційні процеси в економіці вимагають застосування адекватних підходів до розвитку системи фінансово-економічної безпеки, що ґрунтуються на нових теоретико-методологічних засадах. Нестійкий фінансовий стан підприємств є причиною неплатоспроможності, погіршення фінансових показників, що призводить до незапланованих втрат, недосягнення необхідного фінансового результату або банкрутства.

Своєчасна оцінка фінансово-економічної безпеки підприємств є передумовою запобігання фінансових загрозі негативних фінансових явищ у виробничій діяльності суб'єктів господарювання, захисту їх від фінансових втрат, а в подальшому стабілізації їх діяльності і динамічного розвитку в умовах конкурентного економічного стану. Крім того, наявність загроз фінансовій безпеці підприємств стримує розвиток економіки регіонів. У зв'язку з цим, для стабільного економічного розвитку регіонів та держави в цілому, необхідним є управління станом фінансово-економічної безпеки кожного підприємства. [57]

Підвищення фінансової безпеки в умовах глобалізації насамперед передбачає поліпшення основних показників розвитку підприємств, досягнення рівня країн із розвиненою економікою. Для цього необхідно здійснювати постійний аналіз діяльності підприємств та використовувати світовий досвід забезпечення фінансової безпеки підприємств як на державному рівні, такі на рівні суб'єктів господарювання.

Після детального аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «Трансхолід Захід» було виявлено, що підприємство має високі показники розвитку, є рентабельною і платоспроможною економікою. В ході дослідження

було виявлено, що, незважаючи на задовільний рівень розвитку, існують недоліки в організації впровадження та функціонування механізмів системи економічної безпеки на підприємстві. Хоча аналіз фінансово-економічної безпеки підприємства показав низьку ймовірність банкрутства та нормальну фінансову стійкість у 2022 та 2023 роках, сьогоденні фактори вплинули на діяльність підприємства.

Відповідно, достатній рівень фінансово-економічної безпеки передбачає досягнення задовільного фінансового стану, платоспроможності та ліквідності і створення можливості для стійкого розвитку. Саме тому важливо дати достовірну оцінку поточному рівню фінансової безпеки задля її ефективного управління та попередження можливості виникнення внутрішніх та зовнішніх загроз.

Відповідно підприємству необхідно сформувати та запровадити ряд шляхів покращення фінансово-економічної безпеки. Сформуємо ряд основних шляхів вдосконалення фінансово-економічної безпеки для аналізованого підприємства.

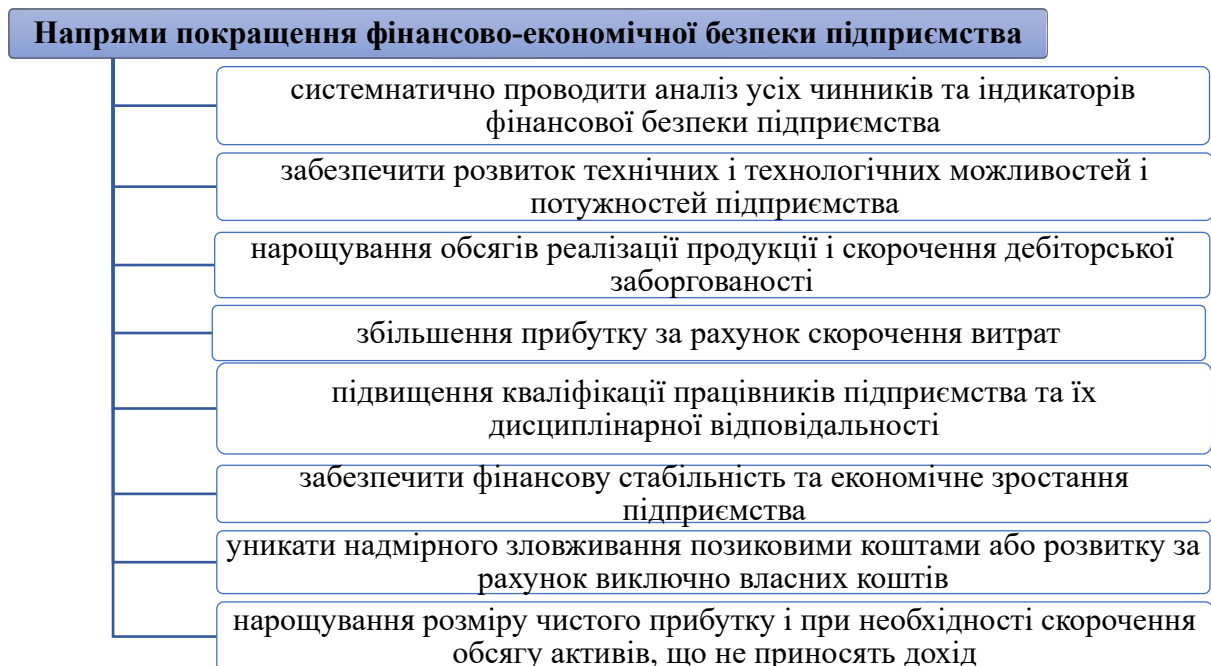

Рис. 3.1. Напрямки покращення фінансово-економічної безпеки підприємства

Джерело: розробка автора

З позиції забезпечення економічної безпеки необхідно, в першу чергу, приділяти увагу тим напрямкам, що становлять інтерес для конкурентів, а також постійно контролювати ті складові внутрішнього середовища, від яких значною

мірою залежить стійкість і ефективність роботи підприємства. Вивчення прогнозування процесів, що відбуваються в зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства це найбільш складний і відповідальний напрямок діяльності служби економічної безпеки підприємства.

Проаналізувавши відповідні коефіцієнти та фінансово-економічні показники, можна зробити відповідні висновки щодо дій з покращення фінансово-економічної безпеки підприємства:

- збільшення розміру власного капіталу у валюті балансу (за рахунок забезпечення зростання чистого прибутку і скорочення заборгованості);
- скорочення довгострокових та (або) короткострокових зобов'язань;
- нарощування розміру чистого прибутку і при необхідності скорочення обсягу активів, що не приносять дохід;
- збільшення обсягу реалізації продукції і при необхідності скорочення обсягу невикористаних у виробництві основних засобів, а також товарно-матеріальних цінностей і невинуватеної дебіторської заборгованості;
- нарощування обсягів реалізації продукції і скорочення дебіторської заборгованості;
- збільшення прибутку за рахунок скорочення витрат.

Розглянемо можливості збільшення фінансування діяльності підприємства за рахунок цифрових технологій. Сучасна світова фінансова система створює умови для посиленої конкуренції за обмежені фінансові ресурси серед підприємств. За таких умов основним критерієм виживання підприємств стає їхня спроможність впроваджувати інноваційні інструменти мобілізації фінансових коштів.

У цілому, основним критерієм та індикатором фінансової безпеки підприємств є обсяг продажів. Про те, що фінансова безпека підприємства знаходиться під загрозою, може свідчити зниження обсягів продажу нижче такого обсягу, якому відповідає точка беззбитковості підприємства. Тому, для можливості прийняття оперативних рішень щодо забезпечення фінансової безпеки, необхідно проводити постійний моніторинг та відстеження збутової

діяльності, здійснювати розрахунки відповідності фактичних обсягів продажу із плановими.

Збільшення обсягу продажу передбачає:

- стимулювання попиту на продукцію підприємства;
- розширення збутової мережі та вихід на нові ринки збуту;
- комплексні маркетингові дослідження потенційних ринків збуту;
- вивчення можливостей проведення наступальної маркетингової політики;
- випуск нових конкурентоспроможних видів продукції.

Зменшення витрат виробництва передбачає:

- пошук постачальників, що пропонують вигідніші умови;
- зменшення постійних та змінних витрат за рахунок економії;
- зменшення постійних витрат шляхом скорочення надлишкових виробничих потужностей. [46, с.127]

Крім того, про зростання фінансової безпеки можуть свідчити такі критерії як: високий рівень фінансової ефективності роботи підприємства, достатній рівень фінансової стійкості та незалежності; технологічна незалежність підприємства і досягнення високої конкурентоспроможності його технологічного потенціалу; висока ефективність менеджменту підприємства, оптимальність та ефективність його організаційної структури; високий рівень кваліфікації персоналу підприємства та його інтелектуального потенціалу; якісна правова захищеність усіх аспектів діяльності підприємства; забезпечення захисту інформаційного середовища підприємства, комерційної таємниці та досягнення високого рівня інформаційного забезпечення діяльності усіх його служб та підрозділів; забезпечення безпеки персоналу підприємства, його капіталу, майна та комерційних інтересів. [22]

Провівши діагностику фінансового стану підприємства, можна виділити наступні стратегічні цілі щодо усунення проблем фінансово-економічної безпеки підприємства: збільшення видів фінансової діяльності, а також необхідне фінансування розширення меж виробничо-збутової діяльності підприємства. Основними шляхами, які дозволять досягнути поставленої мети можуть бути:

1. Скорочення дебіторської заборгованості. Для цього можна запропонувати наступні рекомендації: жорсткіше контролювати стан розрахунків з покупцями за відстроченими (простроченим) заборгованостями; по можливості орієнтуватися на більше число покупців, щоб зменшити ризик несплати одним або декількома великими покупцями; стежити за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості, оскільки перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською може призвести до неплатоспроможності підприємства; надавати знижки при достроковій оплаті; для прискореного вивільнення оборотних коштів застосовувати такі методи, як факторинг.

2. Оптимізація структури капіталу.

3. Збільшення прибутку за рахунок внутрішніх резервів підприємства.

Підприємство повинно обрати:

1. Стратегію управління капіталом – спрямовану на забезпечення потреби у капіталі з метою фінансування формування та підтримки необхідного рівня активів та здійснення видів діяльності, оптимізація структури власного та позикового капіталу підприємства з метою підвищення ефективності його використання та рентабельності.

2. Стратегію управління активами. Стратегія управління активами включає реалізацію концепції управління дебіторською заборгованістю. В цілому від реалізації концепції управління активами залежить контроль та мінімізація ризиків, щодо дебіторської заборгованості. Впровадження методики управління активами починається з виділення організаційної одиниці (комітет управління і т.д.) повноваження якої будуть достатні для реалізації його функцій: розробка методик і регламентів; здійснення моніторингу; здійснення контролю. Управління та засоби дебіторською заборгованістю: оформлення векселів; претензійна робота; позовна робота та ін.

Забезпечення стабільної роботи та розвитку підприємства в умовах економічної кризи та високої конкуренції в значній мірі залежить від ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності його системи економічної безпеки. В умовах високої невизначеності економічних процесів, що

відбуваються в міжнародній та національній економіці, керівники підприємств для прийняття правильних рішень на стратегічному та тактичному рівнях управління повинні вчасно одержувати об'єктивну інформацію про всі зміни, що відбуваються в зовнішньому та внутрішньому середовищі, в першу чергу про фактори небезпек та загроз.

Для ефективного інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління та економічної безпеки підприємства необхідно створити ефективні механізми моніторингу та аналізу всіх небезпечних процесів та явищ, що відбуваються в його зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Наслідками ефекту неочікуваності на основі впливу зовнішніх чинників є: стан невизначеності при прогнозуванні на підприємстві, маркетингові обмеження розвитку, різке зростання собівартості продукції, значне зростання запасів та зниження ліквідності. У свою чергу, вплив внутрішніх чинників здатний спричинити: погіршення показників фінансового стану суб'єкта господарювання, посилення або ж виникнення внутрішніх конфліктів, недосяжність тактичних завдань, паніку керівництва та втрату контрольованості ситуацією. [34, с.143]

Враховуючи зовнішні та внутрішні чинники фінансової безпеки, ґрунтуючись на фінансових показниках, які було проаналізовано за даними ТОВ «Трансхолд Захід», оцінці імовірності банкрутства, обґрунтовано необхідність розробки стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства, підпорядкованої його генеральній стратегії.

Для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки та його перспективної фінансової стійкості доцільно:

- 1) на постійній основі відстежувати показники, які характеризують фінансовий стан підприємства, проводити регулярний аналіз найважливіших фінансово-економічних показників, щоб знати поточний стан справ;

- 2) систематично проводити аналіз усіх чинників та індикаторів фінансової безпеки підприємства;

- 3) уникати надмірного зловживання позиковими коштами, якщо є можливість покриття заборгованості або розвитку за рахунок власних коштів,

тому що надмірне їх використання може призвести до зниження ліквідності та платоспроможності балансу з наступним банкрутством. Додатково це підвищує ризик втрати власності. У сучасних умовах, враховуючи різні ризики, співвідношення позикового/власного капіталу має становити 30/70;

4) необхідно моніторити стан зовнішнього середовища з метою передбачення несприятливих впливів на діяльність підприємства, оскільки часто підприємство функціонує, використовуючи «реактивний» спосіб реагування на зміну ситуації. Тому необхідно враховувати всі можливі сценарії розвитку та мати в запасі кілька відпрацьованих варіантів протидії;

5) необхідно уважно стежити за такими показниками як операційний та фінансовий важіль, а також за їх співвідношенням. Взаємодія цих важелів є одним з основних показників появи фінансових ризиків;

6) доцільно забезпечити можливість своєчасного підвищення кваліфікації працівників підприємства, створювати стимули для підвищення рівня їх дисциплінарної відповідальності, знижувати ризик недбалих, несумлінних або шахрайських дій.

Для забезпечення власної фінансової безпеки підприємство повинно розвиватися, створюючи нові робочі місця, здійснюючи диверсифікацію фінансової і виробничої діяльності, що сприяє росту прибутку. Система заходів щодо підвищення рівня фінансової безпеки на підприємстві повинна здійснюватися адресно, тобто співробітники підприємства, на яких будуть покладені обов'язки з управління цим процесом, повинні володіти методиками і навичками здійснення відповідних дій щодо нейтралізації загроз фінансовій безпеці.

Щоб запобігти загрозам фінансово-економічній безпеці, важливо визначити ряд завдань, які мають бути пріоритетними, зокрема:

1) завжди забезпечувати та підтримувати високий рівень кваліфікації працівників;

2) забезпечити розвиток технічних і технологічних можливостей і потужностей підприємства для досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності;

3) досягти високої ефективності в управлінні підприємством;

4) забезпечити фінансову стабільність та економічне зростання підприємства.

Самим неоднозначним є підхід до формування фінансової безпеки з точки зору фінансових ризиків і зниження їх негативного впливу. [22, с.77] Оскільки повне врахування ризиків підприємства досить проблематичне, а зниження їх негативного впливу не завжди можливо внаслідок високої вірогідності прояву випадкових не врахованих ризиків і високих витрат з їх усунення або зниження їх впливу.

Загальний процес функціонування фінансово-економічною безпекою підприємства передбачає здійснення діагностування готовності системи до впливу зовнішніх та внутрішніх чинників. Однак, недоцільним є перебільшене виділення діагностики та переоцінення її значення в порівнянні з іншими складовими. Потрібно зважати, на той факт, що діагностика є лише основою інформації, але основою процесу фінансово-економічної безпеки компанії є суб'єкт безпеки, який розробляє та впроваджує контрзаходи та формує основу для покращення управління фінансовою безпекою суб'єкта господарювання.

Ще одним з напрямів покращення фінансово-економічної безпеки є планування, саме за допомогою нього забезпечується і конкретизуються основні цілі організації. Основні завдання, якими керуються суб'єкти управління при плануванні фінансової стратегії:

- залучення необхідних ресурсів для нормального функціонування виробничої діяльності;

- виокремлення найбільш доцільних напрямів для інвестицій та визначення їх ефективності;

- визначення та впровадження резервів зростання прибутку підприємства через розподіл ефективного використання наявних ресурсів підприємства.

З позиції забезпечення економічної безпеки необхідно, в першу чергу, приділяти увагу тим напрямкам, що становлять інтерес для конкурентів, а також постійно контролювати ті складові внутрішнього середовища, від яких значною мірою залежить стійкість і ефективність роботи підприємства. Вивчення прогнозування процесів, що відбуваються в зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства це найбільш складний і відповідальний напрямок діяльності служби економічної безпеки підприємства.

З метою мінімізації фінансових ризиків, варто вдосконалити систему управління фінансовими ризиками підприємства, насамперед, їх ідентифікацію та оцінку. Така система ідентифікації та оцінки фінансових ризиків повинна охоплювати: визначення змісту фінансового ризику, з'ясування можливих причин виникнення ризиків, прогнозування можливих наслідків ризиків, визначення можливих заходів запобігання реалізації або мінімізації ризику, встановлення відповідальних осіб за контроль ризику, експертна оцінка ризику, прийняття рішення про прийнятність або неприйнятність ризику.

Отже, за цих умов ТОВ «Трансхолд Захід» зможе відновити високий рівень фінансової безпеки підприємства. Підсумовуючи, зауважимо, що необхідно постійно відстежувати рівень фінансової безпеки задля швидкого реагування на можливі недоліки в управлінні підприємством, що можуть бути перешкодою ефективному протистоянню зовнішніх та внутрішніх загроз підприємства та оперативному внесенню відповідних коректив щодо усунення слабких місць. Лише за цих умов можливий стабільний економічний розвиток торговельного підприємства, що функціонує в умовах мінливого та нестабільного зовнішнього середовища.

3.2 Економічне обґрунтування доцільності запропонованих заходів

Забезпечення стабільної роботи та розвитку підприємства в умовах економічної кризи та високої конкуренції в значній мірі залежить від

ефективності забезпечення діяльності його системи фінансово-економічної безпеки.

Складність управління фінансово-економічною безпекою українських підприємств визначається непередбачуваними змінами умов функціонування, зокрема впливом зовнішніх агенцій середовища, а також, насамперед, важливістю фінансово-економічної діяльності для кожного суб'єкта господарювання та фінансовою складовою структури економічної безпеки підприємства.

Відповідно для комплексної оцінки ТОВ «Трансхолд Захід» необхідно проаналізувати та визначити очікуваний стан фінансової діяльності на 2024 рік за допомогою прогнозного аналізу основних показників.

Таблиця 3.1.

Прогнозні показники фінансової діяльності на 2024 рік ТОВ «Трансхолд Захід»»

Показники	2021	2022	2023	Середнє знач.	Відхилення відносно, %			Прогноз на 2024 рік
					2022/2021	2023/2022	серед. знач.	
Оборотні активи	1430,6	1328,6	2773,8	1844,33	92,87	208,78	150,83	2781,80
Поточ. зобов'язан.	1360,0	879,2	919,0	1052,73	64,65	104,53	84,59	890,50
Власний капітал	70,6	517,0	1934,7	840,77	732,29	374,22	553,26	4651,64
Валюта балансу	1430,6	1396,2	2853,7	1893,5	97,62	204,39	151,01	2859,37
Чистий дохід від реалізації	1611,0	3003,6	6208,2	3607,6	186,44	206,69	196,57	7091,46
Загальні доходи	1611,0	3003,6	6208,2	3607,6	186,44	206,69	196,57	7091,46
Загальні витрати	1641,2	2485,4	4479,3	2868,63	151,44	180,22	165,83	4757,05
Чистий прибуток	-30,2	446,4	1417,7	611,3	-147,82	317,59	84,89	518,93

Джерело: побудовано автором на основі власних розрахунків

Діагностика кризового стану є необхідним етапом у процесі вивчення небезпек, що приховані у підсистемах життєдіяльності підприємства, що здійснюється на основі дослідження проблеми у результаті нагляду за станом усіх ланок підприємства.

Інтегральна оцінка є ефективним механізмом аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств. Тому спрогнозуємо фінансову спроможність підприємства на 2024 рік за прогнозними показниками відповідно до моделі інтегрального показника.

Відповідно розрахуємо інтегральний показник фінансового стану за видом економічної діяльності ТОВ «Трансхолод Захід», який має вигляд:

$$Z=1,03*K3+0,001*K4+0,16*K6+0,6*K7+ 2,9*K8+0,08*K9-0,14$$

Таблиця 3.2

Розрахунок інтегрального показника фінансового стану ТОВ «Трансхолод Захід»

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
коефіцієнт фінансової незалежності (K3)	0,04935	0,37030	0,67796	0,35487
коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом (K4)	0,85576	7,64793	24,21402	16,80591
коефіцієнт рентабельності продажів за фінансовими результатами від операційної діяльності (EBIT) (K6)	-0,01875	0,17253	0,27849	0,11409
коефіцієнт рентабельності операційної діяльності за EBITDA (K7)	-0,01881	0,17253	0,27249	0,11207
коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком (K8)	-0,02111	0,31972	0,49679	0,29521
коефіцієнт оборотності оборотних активів (K9)	1,19502	2,26073	2,23816	1,97657
Інтегральний показник	-0,06822	1,48823	2,41031	1,34205

Джерело: розраховано автором

Розглядаючи вище здійснені результати розрахунків, варто зауважити, що значення інтегрального показника підприємства з кожним роком має зростаючу тенденцію. У 2021 році його рівень спроможності виконувати зобов'язання нижче середнього, однак починаючи з 2022 року інтегральний показник значно зріс і ТОВ «Трансхолод Захід» має високий рівень спроможності виконувати зобов'язання та найменшу ймовірність дефолту. Також варто зауважити, що прогнозований інтегральний показник в 2024 році хоч і дещо знизиться, проте залишається високим. Підприємство варто все є значну увагу приділяти увагу заходам до покращення фінансового стану та перш за все оптимізації та оцінці фінансово-економічної безпеки підприємства.

З метою покращення фінансової діяльності та рівня фінансово-економічної безпеки на підприємстві ТОВ «Трансхолод Захід», на основі проведеного комплексної оцінки стану фінансово-економічної безпеки та виокремлених шляхів покращення, варто застосувати певний ряд заходів, який дозволить

вдосконалити та стабілізувати фінансово-економічну діяльність підприємства в умовах конкурентного економічного стану.

Основними запропонованими заходами покращення фінансово-економічної безпеки для ТОВ «Трансхолод Захід» над якими детальніше треба зупинитись є:

1) збільшення потужності підприємства, за рахунок закупівлі сучасного обладнання;

2) підвищення кваліфікації працівників підприємства та їх дисциплінарної відповідальності.

Детальніше розглянемо вплив запропонованого заходу по збільшенню потужності підприємства, за рахунок закупівлі сучасного обладнання, на зміну стану фінансово-економічної безпеки та загального фінансового стану підприємства.

Підвищення рівня технічного оснащення є основним чинником підвищення рівня ефективності діяльності підприємства. Основною метою впровадження сучасних технологій на підприємстві в першу чергу є збільшення вартості прибутку та досягнення стратегічних цілей бізнесу. Купівля даного обладнання дозволить покращити якість та швидкість наданих послуг, що в свою чергу дозволить підвищити ціну наданих послуг та зменшити суму на собівартість послуги.

Закупівля сучасних технологій дозволить збільшити кількість наданих послуг на 23%, що може позитивно вплинути на зниження собівартості та зростання вартості чистого доходу від реалізації.

Оцінюючи фінансовий результат ТОВ «Трансхолод» за 2023 рік підприємство є прибутковим, а саме чистий прибуток становить 1417,7 тис.грн. Відповідно витрати необхідні для закупівлі сучасного обладнання, можна здійснити за рахунок власних коштів підприємства.

Для того, щоб оцінити доцільність та ефективність даного проекту, необхідно скласти таблицю 3.3.

Таблиця 3.3

Вихідні планові дані основних показників ефективності проекту у 2024 році

Показник	Значення
Вартість проекту (витрати по проекту), грн.	1 920 000
Термін окупності, років.	1
Дохід від реалізації проекту, грн.	6 900 000
Вхідні грошові потоки по кварталах, грн.:	
1 квартал	1 460 000
2 квартал	1 640 000
3 квартал	1 820 000
4 квартал	1 980 000

Джерело: розраховано автором

Однак закупівля сучасних технологій виключного за рахунок власного капіталу, в свою чергу негативно впливає на рівень фінансово-економічної безпеки підприємства та є дороговартісним на даний момент. Тому необхідно розглянути інші можливі варіанти фінансування. Одним із можливих шляхів є закупівля технологій за рахунок частини власних та частини кредитних коштів банку.

Визначення терміну окупності даного проекту відбувається за умови того, що позика надається терміном на один рік, тобто на чотири квартали на суму 870 тис. грн. Ставка дисконту становить 22% та включає в себе ставку позики, можливі ризики та інфляцію.

Обчислимо чистий дисконтований дохід (NPV) у табл.3.4.

Таблиця 3.4.

Чистий дисконтований дохід (NPV)

Півріччя	Інвестиції	Доходи	Витрати	Доходи-Витрати	Коеф. Дисконтування	Чисті дисконтовані надходження
0	1 920 000					
1		1 460 000	480 000	980 000	0,8197	803 306
2		1 640 000	480 000	1 160 000	0,6719	779 404
3		1 820 000	480 000	1 340 000	0,5507	737 938
4		1 980 000	480 000	1 500 000	0,4514	677 100

Джерело: розраховано автором

Отже, $NPV = 2\,997\,748 - 1\,920\,000 = 1\,077\,748$ грн.

Аналізуючи результати визначенні у таблиці бачимо, що $NPV = 1\,077\,748$ грн., що є позитивним значенням. Звідси, можна зробити висновок, що даний проект є оптимальним та прибутковим, оскільки прогнозовані доходи є вищими за прогнозовані витрати.

Для детальної оцінки доцільності даного проекту розрахуємо індекс рентабельності інвестиції: $2\,997\,748 / 1\,920\,000 = 1,56$.

Оскільки, значення індексу рентабельності перевищує 1, то це свідчить про доцільність запровадження даної інновації.

Використання нового обладнання дозволить збільшити кількість наданих послуг та знизити витрати на них. Після запропонованого заходу очікується прогнозне зменшення собівартості реалізованих послуг на 6%.

Відповідно, якщо ТОВ «Трансхолод Захід» у 2024 році буде виконувати однаковий об'єм послуг, як в попередньому звітному періоді, але з використання сучасних технологій, собівартість реалізованих робіт і послуг буде становити 4 002,2 тис. грн., що на 166,8 тис. грн менше ніж у 2023 році.

Зменшити суму собівартості також можливо за рахунок вартості витрат на оплату праці, адміністративні витрати, технічні витрати, комерційні витрати, допоміжні матеріали залишаться незмінними.

Здійснивши аналіз ефективності ведення запропонованого заходу, варто також проаналізувати його вплив на фінансову та господарську діяльність підприємства ТОВ «Трансхолод Захід». Розрахунок проведемо у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Оцінка впливу запропонованого проекту на діяльність підприємства

Зміст заходу	Показники	Значення показника		Оцінка впливу на результати діяльності	
		До	Після	абсолютне значення	відносне, %
		запровадження заходів			
		2023 рік	2024 рік		
Збільшення потужності підприємства, за рахунок закупівлі сучасного обладнання	Чистий дохід від реалізації, млн. грн.	6 208,2	6 900,0	691,8	111,14
	Собівартість послуг млн. грн.	4 169,0	3 919,0	-250	94,00
	Валовий прибуток, млн. грн.	2 039,2	2 981,0	941,8	146,18

Отже, оцінивши вплив запропонованого проекту на фінансову діяльність підприємства, бачимо збільшення чистого доходу від реалізації продукції та послуг на 11,14%, тобто на 691,8 тис. грн. грн., що є вагомим значенням для підприємства. Щодо собівартості продукції, то спостерігається зниження на 6,00%. Можна побачити, що валовий прибуток підприємства в прогнозованому 2024 році зріс на 46,18%, або на 941,8 тис. грн., що свідчить про оптимальність запровадження інноваційного проекту.

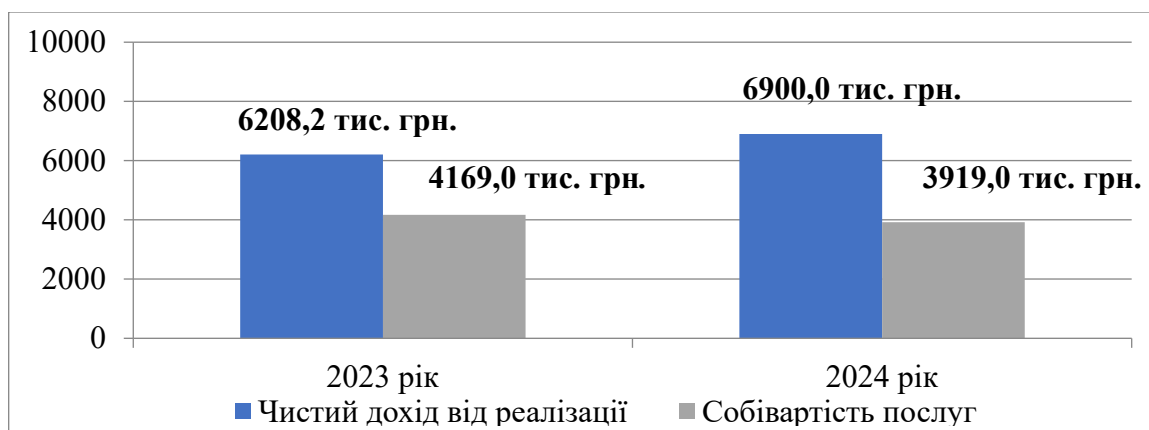

Рис. 3.2. Результат проекту на фінансову діяльність підприємства

Джерело: побудовано автором

Здійснивши аналіз та обґрунтувавши можливий результат запропонованого проекту на фінансову діяльність підприємства ПАТ «Трансхолд Захід», можна сказати що він є прибутковим та ефективним для діяльності підприємства. Однак варто зважати, що існують ризики, які можуть виникнути на економічному ринку та знизити ефективність та результативність проекту.

Ще одним, не менш важливим економічним заходом, для покращення рівня фінансово-економічної безпеки є підвищення кваліфікації працівників підприємства та їх дисциплінарної відповідальності.

Від кваліфікації управлінського персоналу і трудових ресурсів залежать рівень продуктивності праці, ефективність і якість організації виробничо-господарських процесів на підприємстві, спроможність до розширення виробництва й одержання додаткового прибутку.

Розвиток персоналу забезпечується заходами, які також є складовими процесу розвитку персоналу, до них належать професійне навчання та виробнича

адаптація персоналу, оцінювання, атестація персоналу, планування трудової кар'єри працівників, тобто професійно-кваліфікаційне просування робітників та фахівців, формування резерву керівників та службово-професійне просування керівників.

При цьому фінансові результати діяльності підприємства та стан його фінансової стійкості перебувають у безпосередній залежності від того, наскільки ефективною є система управління персоналом та чи спрямована вона на подальше зростання суб'єкта господарювання.

Для запровадження даного проекту по підвищенню кваліфікації персоналу ТОВ «Трансхолод Захід», необхідно виділити бюджет в розмірі 880 тис. грн..

Запровадивши даний проект, а саме підвищення кваліфікацій працівників, проходження курсів, інтеграцій, стажування, ми в свою чергу підвищимо ефективність роботи працівників та їх цінність на ринку та відповідно збільшимо обсяги продажів та надання різного виду послуг. В результаті даного заходу очікуємо зростання обсягів наданих послуг на 7 %.

Використовуючи загальну суму витрат підприємства, яка необхідна для підвищення кваліфікації працівників, обрахуємо чистий приведений дохід підприємства та доцільність запропонованого інвестиційного проекту. Розрахунки проведемо в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Чистий дисконтований дохід (NPV)

Квартал	Інвестиції	Доходи	Витрати	Доходи-Витрати	Коефіцієнт дисконтування	Чисті дисконтовані надходження
0	880					
1		1210	220	990	0,8264	818,14
2		1290	220	1070	0,683	730,81
3		1350	220	1130	0,5645	637,89
4		1420	220	1200	0,4665	559,80

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

$$NPV = 2746,64 \text{ тис. грн.} - 880 \text{ тис. грн.} = 1866,64 \text{ тис. грн.}$$

Наступним показником, який варто визначити є індекс дохідності (PI), що визначає ефективність впровадження проекту.

$$PI = 2746,64 \text{ тис. грн.} / 880 \text{ тис. грн.} = 3,12 \text{ грн.}$$

Не менш важливим показником, який визначає, за який термін інвестиційні витрат будуть перекриті, та підприємство почне отримувати прибутки.

$$PP = 880 \text{ тис. грн.} / 1866,64 \text{ тис. грн.} = 0,47 \text{ роки.}$$

Провівши розрахунки, слід зауважити, що чистий дисконтований дохід після 4 кварталів від після початку запровадження проекту становитиме 2746,64 тис. грн., при цьому на кожну гривню вкладених коштів підприємство отримуватиме прибуток у розмірі 3,12 грн. Щодо окупності самого проекту, то він буде здійснений менш ніж за рік часу.

Визначимо вплив запропонованого заходу на ефективність діяльності підприємства ПАТ «Трансхолод Захід».

Таблиця 3.7

Ефективність запровадженого заходу

Показники	Значення
Витрати на проведення заходу, грн.	880 000
Поточна виручка від реалізації підприємства, грн.	6 208 200
Очікуване збільшення виручки від реалізації, грн.	1 866 640

Джерело: розраховано автором

Отже, запровадження заходу по підвищенню кваліфікації працівників підприємства та їх дисциплінарної відповідальності є доцільним та ефективним, оскільки від запровадження заходу виручка від реалізації продукції зросте на 1866,64 тис. грн., що є позитивним показником.

Запровадивши два заходи, а саме збільшення потужності підприємства, за рахунок закупівлі сучасного обладнання та підвищення кваліфікації працівників підприємства та їх дисциплінарної відповідальності, можна побачити, що в прогнозованому періоді ТОВ «Трансхолод Захід» збільшить обсяги отриманого прибутку та покращити фінансово-економічну безпеку підприємства.

Варто також визначити який вплив мають запропоновані заходи на підприємство ТОВ «Трансхолод Захід», використовуючи інтегральний показник фінансового стану по отриманих значеннях.

Таблиця 3.8

Прогнозоване значення інтегрального показника фінансового стану на 2024р.

Показник	Прогноз на 2023 р.	
	До заходів	Після заходів
коефіцієнт фінансової незалежності (К3)	0,35487	0,36012
коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом (К4)	16,80591	17,01234
коефіцієнт рентабельності продажів за фінансовими результатами від операційної діяльності (EBIT) (К6)	0,11409	0,23551
коефіцієнт рентабельності операційної діяльності за EBITDA (К7)	0,11207	0,15244
коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком (К8)	0,29521	0,33620
коефіцієнт оборотності оборотних активів (К9)	1,97657	2,01237
Інтегральний показник	1,34205	1,52045

Джерело: розраховано автором

Отже, запровадивши заходи по покращенню фінансово-економічної безпеки, ТОВ «Трансхолод Захід» зможе значно покращити свою діяльність та забезпечити ефективну роботу та стабільну економічну безпеку.

3.3 Моделювання показників фінансово-економічної безпеки підприємства

Для ефективного управління економічною безпекою підприємства важливо мати високоякісне аналітичне забезпечення, яке здатне виявляти та оцінювати фактори, що впливають на рівень безпеки підприємства. Одним з методів оцінки взаємозв'язку між обраним результативним показником та факторним значенням є кореляційно-регресивний аналіз.

Основне завдання кореляційного і регресійного методів аналізу – виявлення, за обраними статистичними даними, математичної залежності між досліджуваними ознаками і встановлення за допомогою коефіцієнтів кореляції порівняльної оцінки щільності взаємозв'язку, який має певний числовий вираз.

Здійснено оцінку моделювання фінансових показників капіталу ТОВ «Трансхолод Захід», які відбуваються у часі. Основою побудови графіку динаміки капіталу підприємства виступають статистичні дані капіталу компанії протягом 2018 – 2023 років.

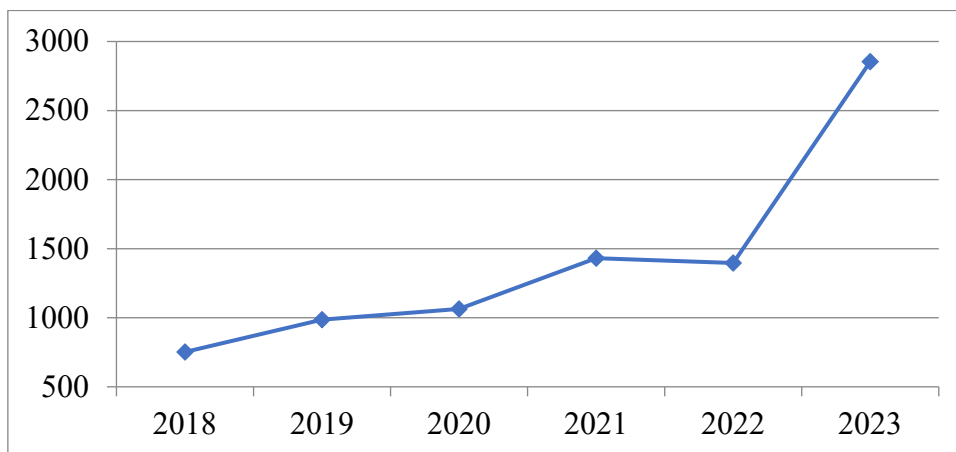

Рис 3.3. Динаміка капіталу підприємства за 2019 – 2023 роки

Джерело: побудовано автором на основі статистичних даних

Відповідно до побудованого графіку, можна побачити, що протягом 2018 – 2023 років значення капіталу ТОВ «Трансхолод Захід», має тенденцію до постійного зростання, що є досить позитивним для його діяльності, зокрема найбільше зростання спостерігається в 2022 році.

Для більш детального аналізу побудуємо лінію тренду капіталу підприємства.

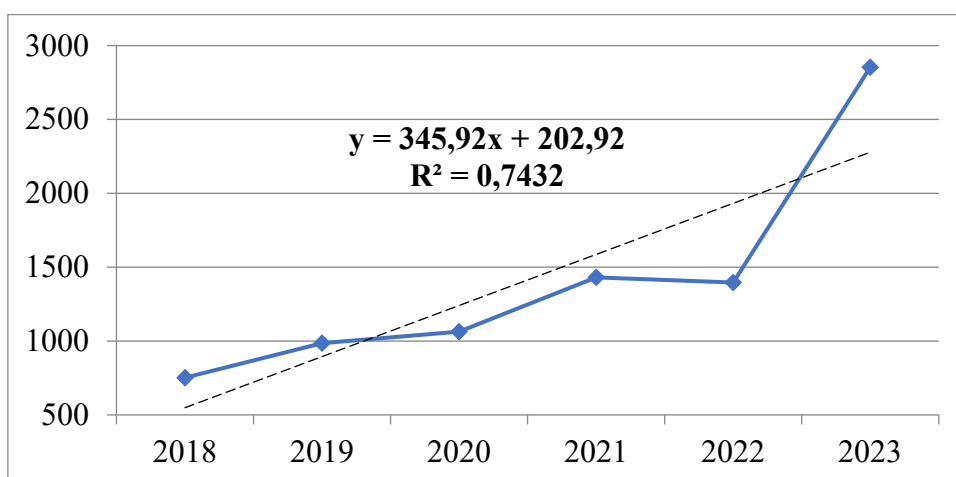

Рис 3.4. Тренд капіталу підприємства

Джерело: побудовано автором на основі проведених розрахунків

При побудові тренду капіталу ТОВ «Трансхолод Захід», слід зазначити, що лінія тренду спрямована вгору, тобто показує на постійне зростання капіталу підприємства. Зв'язок є лінійним та суттєвим (74,32%). Рівняння тренду має вигляд $y = 345,92x + 202,92$

Виходячи з отриманого рівняння тренду капіталу підприємства, спрогнозуємо його вартість на 2023 рік.

Таблиця 3.9

Прогнозована вартість капіталу підприємства

2021	1430,6
2022	1396,2
2023	2853,7
2024	2423,2

Джерело: побудовано автором на основі проведених розрахунків

Ще однією не менш важливою складовою моделювання фінансових показників капіталу підприємства є побудова парної регресії, тобто детальніше визначимо який вплив має власний капітал ТОВ «Трансхолод Захід» на чистий дохід, побудуємо графік, де x – впливаючий фактор (капітал), y – отриманий результат (чистий дохід).

Вплив капіталу підприємства на чистий дохід ТОВ «Трансхолод Захід»

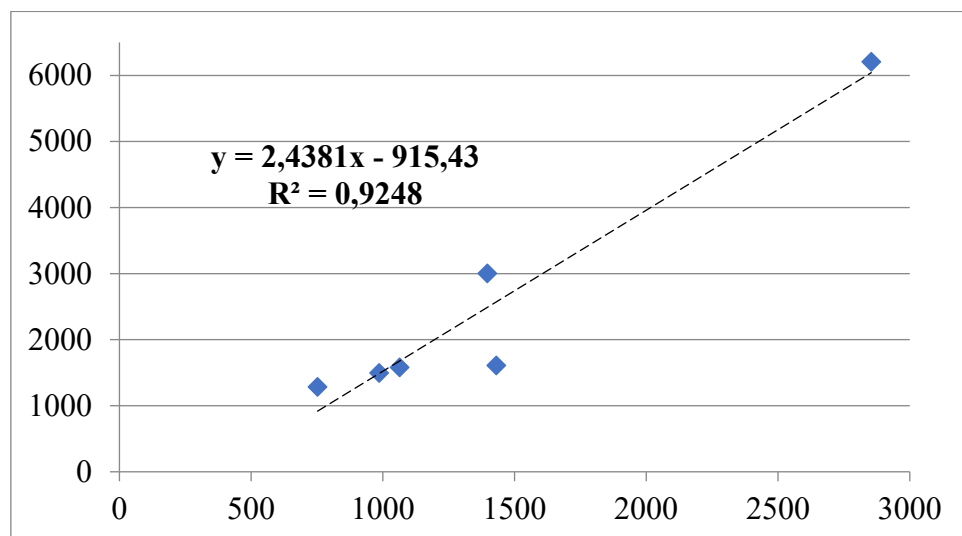

Рис. 3.5 Рівняння парної регресії

Джерело: побудовано автором на основі проведених розрахунків

Розглядаючи побудований графік, варто зазначити, що між капіталом підприємства та чистим доходом є дуже суттєвий зв'язок (92,48%), так як з кожним роком обидва показники мають тенденцію до збільшення. Щодо лінії тренду, то вона теж зростає, що є досить позитивним. Сам зв'язок є лінійним, а рівняння тренду має вигляд $y = 2,4381x - 915,43$.

Побудуємо також таблицю залежності чистого доходу від капіталу ТОВ «Трансхолод Захід»

Таблиця 3.10

Залежність чистого доходу від капіталу ТОВ «Трансхолод Захід»

I	X_i	Y_i	$\hat{y}_i = b_0 + b_1 x_i$	$e_i = y_i - \hat{y}_i$	X_i^2	$X_i \cdot Y_i$	e_i^2
2018	751,9	1285,4	917,8	367,6	565353,6	966492,3	135129,9
2019	985,7	1498,2	1487,8	10,4	971604,5	1476776	107,4
2020	1063,8	1581,0	1678,3	-97,3	1131670,4	1681868	9458,1
2021	1430,6	1611,0	2572,6	-961,6	2046616,4	2304697	924596,9
2022	1396,2	3003,6	2488,7	514,9	1949374,4	4193626	265134,4
2023	2853,7	6208,2	6042,3	165,9	8143603,7	17716340	27534,48
Сума	8481,9	15187,4	15187,4	2,27E-13	14707223	2,8E+07	1361961,5
Середнє	1413,7	5062,5					

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Далі здійснимо ряд розрахунків, щоб визначити невідомі параметри моделі:

1. За допомогою функцій СУММ і СУММКВ програми MS Excel, сформуємо матрицю $X'X$ (формула 3.1):

$$X'X = \begin{matrix} n & \sum_{i=1}^n x_i \\ \sum_{i=1}^n x_i & \sum_{i=1}^n x_i^2 \end{matrix} = \begin{matrix} 6 & 8481,9 \\ 8481,9 & 14808223 \end{matrix} \quad (3.1)$$

2. Використовуючи функції MS Excel СУММ і СУММ побудуємо матрицю $X'Y$ (формула 3.2):

$$X'Y = \begin{matrix} \sum_{i=1}^n y_i \\ \sum_{i=1}^n x_i y_i \end{matrix} = \begin{matrix} 15187,4 \\ 28339799,1 \end{matrix}; \quad (3.2)$$

3. Застосувавши функції MS Excel МОБР побудуємо матрицю $(X'X)^{-1}$ Вона є оберненою до матриці $(X'X)$:

$$(X'X)^{-1} = \begin{matrix} 0,8758784 & -0,0005017 \\ -0,000502 & 3,5489E - 07 \end{matrix} \quad (3.3)$$

4. Останнім етапом, використовуючи функцію MS Excel МУМНОЖ визначимо вектор оцінок параметрів моделі (формула 3.4):

$$B = (X'X)^{-1} X'Y = \begin{pmatrix} -915,431 \\ 2,43813 \end{pmatrix} \quad (3.4)$$

Отже, ми отримали такі результати невідомих параметрів моделі:

$$\begin{aligned} b_0 &= -915,431 \\ b_1 &= 2,43813 \end{aligned}$$

Відповідно до розрахунків, рівняння регресії виглядає наступним чином:
 $y = 2,43813x + 915,431 + e$

Отже, при незмінному значенні капіталу, обсяг чистого доходу становитиме 915,43 тис. грн., саме це показує показник b_0 . Значення параметра b_1 вказує на те, що змінюється сума основних засобів на 1 тис. грн. призведе до збільшення активів взагалі на 2,4%.

Відповідно до цього, з вище визначених даних здійснимо обрахунок незміщеної оцінки дисперсії залишків моделі $\hat{\sigma}_\varepsilon^2$ та стандартну похибку моделі $\hat{\sigma}_\varepsilon$:

$$\sigma_\varepsilon^2 = \frac{\sum_{i=1}^n e_i^2}{n-2} = 340490,4 \quad (3.5)$$

$$\sigma_\varepsilon = \sqrt{\sigma_\varepsilon^2} = 583,515 \quad (3.6)$$

Наступним етапом розрахуємо дисперсійно-коваріаційну матрицю параметрів моделі:

$$\begin{aligned} var - cov(b) &= \sigma_\varepsilon^2 (X'X)^{-1} = \begin{pmatrix} \sigma_{b_0}^2 & cov(b_0, b_1) \\ cov(b_1, b_0) & \sigma_{b_1}^2 \end{pmatrix} = \\ &= \begin{pmatrix} 298228,16 & -170,820 \\ -170,820 & 0,12083 \end{pmatrix} \end{aligned} \quad (3.7)$$

та визначемо оцінку дисперсії параметрів моделі $\hat{\sigma}_{b_0}^2$, $\hat{\sigma}_{b_1}^2$ (формула 3.8 і 3.9), а також їхні стандартні похибки $\hat{\sigma}_{b_0}$, $\hat{\sigma}_{b_1}$:

$$\sigma_{b_0} = \sqrt{\sigma_{b_0}^2} = 546,1027 \quad (3.8)$$

$$\sigma_{b_1} = \sqrt{\sigma_{b_1}^2} = 0,34761 \quad (3.9)$$

Також варто здійснити визначення вибіркового коефіцієнта парної кореляції r_{yx} , який обчислимо користуючись функцію MS Excel KOPPE. Він дорівнює в нас 0,96167.

Можна побачити, що значення даного показника є дуже близьким до 1, що вказує на існування тісного прямого лінійного зв'язку між капіталом та чистим доходом.

Відповідно до отриманих вище даних коефіцієнта парної кореляції r_{yx} обчислимо коефіцієнт детермінації R^2 :

$$R^2 = r_{yx}^2 = 0,9248 \quad (3.10)$$

Коефіцієнт детермінації показує, що вплив пояснюючих змінних на залежну змінну є значущим, Також про високий рівень адекватності моделі статистичним даним.

Для того щоб визначити адекватність моделі розрахуємо значення критерію Фішера за такою формулою:

$$F^* = \frac{R^2}{1-R^2} (n-2) = 492,36 \quad (3.11)$$

За статистичними таблицями F- розподілу Фішера для рівня значимості $\alpha = 0,05$ і ступенів вільності $v_1 = 1$ і $v_2 = n-2$ визначається критичне значення критерію Фішера $F_{кр}$:

$$F_{кр} = 5,32$$

Можна побачити, що виконується співвідношення $F > F_{кр}$, тобто дана модель є адекватною.

Також варто перевірити значущість величин параметрів, використовуючи t-тест. Користуючись критерієм Ст'юдента для двох значень визначимо значення таким чином:

$$t_{b_0}^* = \frac{b_0}{\sigma_{b_0}} = -1,6763 \quad (3.12)$$

$$t_{b_1}^* = \frac{b_1}{\sigma_{b_1}} = 7,01389 \quad (3.13)$$

Для рівня значимості $\alpha = 0,05$ і ступеня вільності $v = 1$ за статистичними таблицями t - розподілу Ст'юдента критичне значення

критерію Ст'юдента складе 2,896. Отже, варто зазначити, що співвідношення $|t_r| > t_{kp}$ двох параметрів виконується, тобто модель є значущою.

Здійснено t - тестування вибіркового коефіцієнта парної кореляції r_{yx} . Визначений параметр t – статистики для коефіцієнта парної кореляції формується за такою залежністю у формулі (3.15) :

$$t_R^* = \frac{r_{yx}\sqrt{n-2}}{\sqrt{1-r_{yx}^2}} = \frac{r_{yx}\sqrt{n-2}}{\sqrt{1-R^2}} = 7,01389 \quad (3.14)$$

Відповідно до того, що значення параметра t_R^* , є вищим від критичного значення, то це говорить про значимість вибіркового коефіцієнта кореляції. Також це показує дійсний реально існуючий зв'язок між залежною і пояснюючими змінними моделі.

Отже, ми побудували кореляційно-регресійну модель залежності суми чистого доходу підприємства від розміру капіталу та здійснили її верифікацію. Відповідно до проведених розрахунків, варто зазначити, що показник капіталу підприємства суттєво впливає на суму чистого доходу.

ВИСНОВКИ

Система фінансово-економічної безпеки є цілісною структурою, яка складається з сукупності взаємопов'язаних елементів, що мають здатність забезпечити захист підприємства від можливих загроз. Під економічною безпекою підприємства можна розуміти захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих чи непрямих економічних загроз, пов'язаних із впливом зовнішнього середовища, та його здатність до гнучкого розвитку.

Головною метою фінансово-економічної безпеки є запобігання кризовим ситуаціям через випередження негативних тенденцій у їх розвитку, оптимізації використання фінансових ресурсів, нейтралізації проблемних питань поточної діяльності. Основним завданням системи фінансово-економічної безпеки підприємств є забезпечення її стійкого та максимально ефективного функціонування, створення високого потенціалу для розвитку та зростання у майбутньому.

Для визначення кількісного рівня фінансово-економічної безпеки підприємства використовується декілька підходів: індикаторний (пороговий), ресурсно-функціональний, програмно-цільовий (комплексний), підхід на основі теорії економічних ризиків.

В умовах економічної кризи для забезпечення ефективного функціонування системи забезпечення фінансово-економічної безпеки необхідна своєчасна і достовірна інформація не тільки про різні фактори і загрози, що існують в даний час у зовнішній і внутрішньому середовищі підприємства, але також і про те, що може виникнути в найближчій і віддаленій перспективі.

Фінансово-економічна безпека досягається за рахунок реалізації єдиної узгодженої, збалансованої, узгодженої системи заходів, адекватних внутрішнім та зовнішнім загрозам.

ТОВ «Трансхолод Захід» — українська компанія, основною спеціалізацією, якої є ремонт і технічне обслуговування обладнання для промисловості, ремонт

побутових приладів, а також роздрібну та оптову торгівлю електронним і телекомунікаційним устаткуванням. Компанія також надає в оренду автомобілі та інші автотранспортні засоби.

ТОВ «Трансхолод Захід» постійно вдосконалює свої послуги, впроваджує нові технології та розширює географію своєї діяльності. Компанія продовжує рости і розвиватися, враховуючи сучасні вимоги та стандарти.

Аналізуючи чистий прибуток ТОВ «Трансхолод Захід», то варто звернути увагу, що з кожним роком спостерігається його зростання. В 2021 році підприємство отримало збиток в розмірі 30,2 тис. грн, однак уже в 2022 році спостерігається зростання до 446,4 тис. грн. прибутку, а в 2023 році – 1417,7 тис. грн, що втричі більше попереднього року.

Значення інтегрального показника фінансового стану підприємства має тенденцію до зростання. У 2021 році рівень спроможності виконувати свої зобов'язання є нижче середнього, а у 2022 -2023 роках ТОВ «Трансхолод Захід» має високий. Згідно цього, щоб стабілізувати фінансове становище та конкурентоздатність на ринку ТОВ «Трансхолод Захід» необхідно приділити увагу заходам до покращення фінансово-економічної безпеки.

У роботі також був проведений детальний коефіцієнтний аналіз фінансового стану ТОВ «Трансхолод Захід» за 2021-2023 роки, а саме аналіз: коефіцієнтів ліквідності, ділової активності, рентабельності, фінансової стійкості. В результаті чого можна сказати, що дане підприємство має поступову зростаючу тенденцію, покращує свій фінансовий стан.

Згідно з проведеного дослідження у 2021 на підприємстві ТОВ «Трансхолод Захід» спостерігається дуже високий рівень ймовірності виникнення банкрутства, що свідчить про низьку платоспроможність та конкурентоздатність, однак уже з 2022 року підприємство значно покращило свій фінансовий стан і має дуже низький рівень ймовірності виникнення банкрутства.

Після детального аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «Трансхолод Захід» було виявлено, що підприємство має високі показники розвитку, є рентабельною і платоспроможною економікою.

Для покращення фінансово-економічної безпеки підприємства «Трансхолод Захід» було запропоновано ряд напрямків :

- забезпечити фінансову стабільність та економічне зростання підприємства.
- систематично проводити аналіз усіх чинників та індикаторів фінансової безпеки підприємства;
- нарощування обсягів реалізації продукції та збільшення прибутку;
- завжди забезпечувати та підтримувати високий рівень кваліфікації працівників;
- досягти високої ефективності в управлінні підприємством;

Підприємству необхідно приділяти більше уваги безпеці підприємства в цілому і фінансової безпеки зокрема. Особливу увагу варто приділити питанню зміцнення фінансової стійкості ТОВ «Трансхолод Захід».

В роботі також було запропоновано та економічно обґрунтовано заходи для покращення фінансово-економічної безпеки аналізованого підприємства, а саме:

- 1) збільшення потужності підприємства, за рахунок закупівлі сучасного обладнання;
- 2) підвищення кваліфікації працівників підприємства та дисциплінарної відповідальності.

Тому фінансово-економічна безпека підприємства повинна забезпечуватися шляхом: досягнення фінансової стабільності, платоспроможності та ліквідності компанії, а також за рахунок якості навчання та використання потенціалу ресурсів; боротися із загрозами економічній безпеці підприємства; вдосконалення законодавства безпеки всіх сфер підприємницької діяльності; підтримувати високий рівень кваліфікації персоналу; досягти високого рівня конкурентоспроможності компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрієвський, М.О. Методи оцінки фінансової безпеки підприємства в умовах невизначеності. *Фінанси України*, 2022, №4, с. 32–41
2. Анісімова О. М., Лаврентьєва Л. В. Сучасні тенденції економічної безпеки підприємства в Україні. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*: Зб. наук. пр. Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2015. Вип. 1(11), Т. 1. С. 153-158
3. Антонюк Л.Л., Швиданенко Г.О. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. Київ: Знання, 2019. 324 с.
4. Базилевич В. М. Оцінка рівня економічної безпеки підприємств АПК. *Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка*. 2014. Вип. 717. 110 с.
5. Балабаниць А. В., Гапонюк О. І., Горбашевська М. О., Кислова Л. А., Омельченко В. Я., Семкова Л. В., Мацука В. М., Осипенко К. В., Перепадя Ф. Л. Управління фінансово-економічною безпекою держави та шляхи запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам: монографія. Маріуполь : 2020. 223 с.
6. Баришнікова Н.В., Марченко О.М. Фінансова безпека: новітні підходи та перспективи. Харків: ВД "Інжек", 2020. С. 114-1127
7. Белоус Н. Д. Етап планування в системі оцінки економічної безпеки підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 2(1). С. 12-16.
8. Біломістна І. І., Ковальчук А. В. Оцінка стану фінансової безпеки на основі економіко-математичного моделювання. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 4 С. 28-32.
9. Бондаренко О. О., Сухецький В. А. Фінансово-економічна безпека підприємництва: теоретичний та практичний аспекти. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2014. № 10.
10. Варналій З., Мехед А. Теоретико-методичні підходи до оцінки фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Випуск 32/2022. 2022. С. 204-211

11. Вівчар О.І. Методологія економічної безпеки підприємства на основі застосування проєктного підходу у фокусі сучасних викликів: нормативно-правові засади. *Economic synergy*. 2021. Iss. 1. С. 38–43.
12. Гапак Н.М. Економічна безпека підприємства: сутність, зміст та основи оцінки. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2013. Вип. 3(40). С. 62–65.
13. Гончарова Н.П., Антонова О.І. Методика оцінки фінансової безпеки підприємства. Одеса: ОНУ, 2017. С 151-163
14. Гораль Л.Т. Прокопів М.И. Функції економічної безпеки як механізм підвищення ефективності діяльності промислових підприємств нафтогазового комплексу. *Молодий вчений*, 2017. № 11 (51). С. 1123-1126.
15. Губарик О. М., Перехрест І. К. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах кризи. *Молодий вчений*. 2017. №1.
16. Губарик О. М., Юрченко Є. А. Інформаційне забезпечення системи управління фінансово-економічною безпекою в сучасних кризових умовах. Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки: колективна монографія. Дніпро: Пороги, 2020. С. 292-300
17. Жебка В.В. Фінансово-економічна безпека підприємства: методи аналізу і оцінки. Київ: ЦУЛ, 2018. 214 с.
18. Животенко В. О. Оцінка рівня економічної безпеки у системі антикризового управління підприємством. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки*. 2015. № 1(2). 115 с.
19. Журавська, Л.П. Застосування системного підходу до оцінки економічної безпеки підприємств. *Вісник соціально-економічних досліджень*, 2022, №4, с. 72–80.
20. Данілова Е.І. Забезпечення економічної безпеки підприємства в сучасних умовах. Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції. Київ: Видавництво НАУ, 2016. С. 30- 32.
21. Данілова Е. І. Концептуальний підхід до оцінювання рівня національної економічної безпеки на основі оцінювання економічної безпеки стадій суспільного відтворення. *Проблеми економіки*. 2019. №3. С. 47–53.

22. Дашко І. М. Зasadничі імперативи формування стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 1(259). С. 72–80.

23. Дашко І. М., Михайліченко Л. В. Управління фінансово-економічною безпекою на засадах розвитку промислових підприємств. *Механізм регулювання економіки*. №2(104). 2024. С. 66-72.

24. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 03.12.2024)

25. Дуб Б.С. Система економічної безпеки підприємства: поняття та структура. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2016, №4(60) 18 с.

26. Єріна А.М., Єрмошенко М.М. Економічна безпека підприємства: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2015. С. 121-130

27. Завора Т.М., Пустьак О. В. Методичні засади формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. *Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету «Наука й економіка»*. Хмельницький, вип. 1 (37), Т.1, 2015. С. 139 – 146

28. Занора В.О., Сільченко Б.І. Управління системою економічної безпеки підприємства на основі проектного підходу. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Вип. 5(1). С. 130–133

29. Заросило В. О. Загрози фінансовій безпеці та їх класифікація. *Наукові праці МАУП*. 2017. Вип. 52 (1). С. 17-22.

30. Захарченко П.В., Гриценко М.П. «Фінансовий аналіз»: навч. посіб. Мелітопіль: Тіпографія міської ради. 2018. 226 с.

31. Зачосова Н. В. Теоретико-методичні засади побудови системи економічної безпеки фінансових установ. *Вісник Черкаського Університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. №1. С. 44-55.

32. Зубко Т.Л. Методика визначення економічної безпеки підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2016. № 2. С. 69–76

33. Іванова, О.Л. Система індикаторів економічної безпеки підприємств: практичні аспекти та застосування. *Економічний вісник університету*, 2023, №2, с. 12–19.
34. Іващенко О. В. Фінансово-економічна безпека підприємства. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2013. Вип. 1/1. Т. 18. С. 142–145.
35. Івченко Є. А. Трансформації системи економічної безпеки підприємства: монографія. Сєвєродонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. 420 с.
36. Ілляшенко О. В. Методологічні засади формування та функціонування механізмів системи економічної безпеки підприємства : дис. д-ра екон. наук: 08.00.04. Київ, 2016. 606 с.
37. Ілляшенко О. В. Механізм функціонування системи економічної безпеки підприємства: підхід до побудови. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 2014. № 26(1). С. 160-168.
38. Кендзя Г.М. Інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства. Львів: Магнолія, 2016. С 198-201
39. Кислова Л. А. Проблеми стратегічного планування фінансово-економічної безпеки на підприємствах України. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Економіка*. 2018. Вип. 15. С. 20-27.
40. Ковальчук, І.Г. Методичні основи оцінювання фінансової безпеки в умовах цифрової економіки. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*, 2023, №6, с. 47–56.
41. Ковальчук Н. О., Корбутяк А. Г. Підходи щодо оцінювання фінансово-економічної безпеки вітчизняних підприємств. *Науково-практичний журнал «Бізнес-інформ»*. 2014. № 2. С. 89–99.
42. Колісник О. В., Буркан Є. А. Економічний зміст управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Економічні та безпекові виклики сучасного бізнес-середовища: колективна монографія. Харків: ХНУРЕ, 2020. С. 383-389.
43. Колісніченко П.Т. Науково-методичні підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 16. С. 38–44.

44. Корецька О.В. Теоретичні підходи до управління фінансово-економічною безпекою підприємств портової галузі. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 15. С. 225-22.

45. Костін Ю. Д., Буркан Є. А. Теоретичні аспекти фінансово-економічної безпеки підприємства. *Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта*. Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 3 листопада 2020 р.). Харків: ХНУРЕ, 2020. С. 165-167.

46. Куделя Л.В. Формування концепції забезпечення економічної безпеки підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 5. С. 125–128.

47. Лапенко О.М., Скрипник А.В. Фінансово-економічна безпека бізнесу: проблеми і перспективи. Харків: ХНЕУ, 2019, 321 с.

48. Лиса, О. В., Ярошук О. В. Фінансова безпека суб'єктів господарювання в сучасних умовах. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. Том 26. № 1. С. 58-64.

49. Маркіна І. А., Потапюк І. П. Загрози економічній безпеці підприємства: теоретичний аспект. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. Вип. 33. С. 130-137.

50. Марусяк Н. Л., Бак Н. А. Фінансова безпека підприємства та загрози її втрати в сучасному економічному середовищі. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 109-113.

51. Марченко В.М., Бігун А. В. Світовий досвід забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства. *Молодий вчений*. 2015. № 1(16). С. 18–21

52. Меліхова Т. О. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства як основний складник економічної безпеки: узагальнення наявних методичних підходів та критичний аналіз. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 1. С. 87-91

53. Меліхова Т. О. Сучасні підходи до класифікації загроз економічній безпеці підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. Херсон, 2016. № 16. Ч. 4. С. 163–166.

54. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.
55. Мних Є. В., Барабаш Н. С. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Київ. нац. торг.-екон. університет, 2014. 536 с.
56. Мойсеєнко І. П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. посібник. Львів, 2014. 380 с.
57. Морозов, О.В. Фінансова безпека як елемент загальної стратегії економічної стабільності підприємства. *Фінансовий простір*, 2021, №9, с. 39–46.
58. Назаренко С.А., Зачосова Н.В., Собко В.В. Формування системи фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання та стратегічне управління нею у реаліях BANI WORLD. *Підприємництво та інновації*. 2022. №23. С.59–62
59. Небава М. І., Міронова Ю. В. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2017. 73 с.
60. Новак, В.П., Андрєєва, А.О. Моделювання ризиків фінансово-економічної безпеки промислових підприємств. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Економіка і менеджмент*, 2022, №5, с. 51–58.
61. Носань Н.С., Куценко Д.М. Основи забезпечення фінансово-економічної безпеки на мікро-та макрорівнях: українські реалії. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 2. С. 51–56.
62. Носань Н.С., Куценко Д.М. Теоретичні засади управління фінансово-економічною безпекою на сучасному етапі розвитку безпекознавства. *Вісник Черкаського університету*. 2019. № 1. С.74–83.
63. Орищин Т. М., Крихівська Н. О., Тягур С. І. Оцінка фінансово-економічної безпеки підприємств: методичний аспект. *Бізнес-навігатор*. 2020. Вип. 2. С. 7-12.
64. Орлик О. В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2015. №19. Том 2. С. 222-232.

65. Остапенко, О.І. Ключові показники фінансово-економічної безпеки підприємств у сучасних умовах. *Вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*, 2022, №7, с. 103–111

66. Подольчак Н.Ю., Карковська В. Я. Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 268 с.

67. Пойда-Носик Н.Н. Науково-методичні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/2225-6407/article/view/16019> (дата звернення: 01.12.2024).

68. Полозова Т.В. Графоаналітична модель діагностики інноваційно-інвестиційної спроможності підприємства в контексті економічної безпеки. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Збірник наукових праць. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва*. Харків: НТУ «ХПІ». 2015. № 26 (1135) С. 110-124.

69. П'ятницька Г. Т., Федулова І. В. Фінансова безпека країни та підприємства: визначення, взаємозв'язок і ризики забезпечення. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8059>. (дата звернення 01.12.2024).

70. Скорук О. В. Фінансово-економічна безпека виробничого підприємства: конспект лекцій. Луцьк: ПП «Поліграфія», 2017. 148 с.

71. Солодовнік О. О. Основні підходи до оцінювання економічної та фінансової безпеки: сутність і напрями вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2021. №2. С. 6–12.

72. Сороківська О.А. Особливості формування теоретичних засад економічної безпеки підприємств малого бізнесу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 6. С. 215-227

73. Статистика Міністерства фінансів України: офіційний сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/> (дата звернення 03.12.2024).

74. Стащук О. В. Зовнішні та внутрішні загрози фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Другі наукові читання пам'яті С. І. Юрія : зб. наук. праць. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. С. 131-135.

75. Сусіденко В.Т. Методи оцінки фінансової безпеки торговельного підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 14. Частина 3. 2015. С. 82–85.

76. Талавіра Є. В. Дослідження ризиків в системі управління фінансовою безпекою підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 6. С. 1–6

77. Тищенко В. В., Тищенко О. І. Оцінка фінансового стану підприємств в контексті економічної безпеки. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2016. Т. 21, Вип. 6. С. 196-201.

78. Халіна В.Ю. Методичний підхід щодо оцінки рівня економічної безпеки підприємства. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2014. № 1. С. 173–181

79. Химич І. Г., Винник Т. М., Константюк Н. І. та ін. Фінансова безпека підприємства як антикризовий метод управління. *ModernEconomics*. 2021. № 25. С. 153–159.

80. Цвайг Х. І., Галайко Н. В. Загрози фінансовій безпеці підприємства та шляхи їх усунення. *Причорноморські економічні студії. Серія: Економіка та управління підприємствами*. 2016. № 11. С. 181–185

81. Чакалов А., Носань Н. Проблеми управління фінансово-економічною безпекою бізнесу під впливом війни: традиційні напрями досліджень і проектний підхід. *Науковий погляд: економіка та управління*. №1 (83). 2023. С. 107-109.

82. Чернишова, М.С., Лисенко, Т.В. Сучасні підходи до формування системи економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, 2022, №8, с. 34–42.

83. Шило Ж. С., Ляхович О. О. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Управління фінансовоекономічною

безпекою» спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форми навчання. Рівне : НУВГП, 2023. 42 с.

84. Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О. В. Фінансовий аналіз навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.

85. Шостак А.В., Концептуальні засади формування комплексної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств та фінансових установ України. *Економіка та держава*. 2016. № 7. С.80–83

86. Шубіна, С. В., Мірошник О. Ю., Швадченко В. О. Фінансовий аналіз: практикум: навчальний посібник для студентів ВНЗ. Київ, 2019. 296 с.

87. Щербакова, В.О. Методологічні підходи до оцінки економічної безпеки на рівні підприємств малого та середнього бізнесу. *Економіка та управління*, 2021, №5, с. 55–63.

88. Якименко Ю. М., Мужанова Т. М. Оцінка рівня економічної безпеки бізнесу при моніторингу підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2015. №4. С. 78-84.

89. Яструбецька, Л. Комплексна методика оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів підприємництва в Україні за умов гібридних загроз. *Підприємництво та інновації*, (17), 75-82.

ДОДАТКИ

Додаток А. Фінансова звітність мікропідприємства за 2021 – 2022 роки

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ТРАНСХОЛОД ЗАХІД»**

Територія: України

Організаційно-правова форма господарювання: Товариство з
обмеженою відповідальністю

Вид економічної діяльності: Ремонт і технічне обслуговування
інших машин та устаткування

Середня кількість працівників: 5

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса: вулиця ДУБЕНСЬКА, буд. 6А, оф. 6, м. Рівне, 33001

Дата (рік,
місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КАТОТТГ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ		
2023	01	01
41423325		
UA56060470010041018		
240		
33.19		

1. Баланс
на «31» грудня 2022 р.

Форма №1-мс

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби	1010	82,5	67,6
первісна вартість	1011	176,7	176,7
Знос	1012	(94,2)	(109,1)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	82,5	67,6
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1240,2	1190,6
Поточна дебіторська заборгованість	1155	85,5	91,5
Гроші та їх еквіваленти	1165	19,7	43,8
Інші оборотні активи	1190	2,7	2,7
Усього за розділом II	1195	1348,1	1328,6
БАЛАНС	1300	1430,6	1396,2

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	150,0	150,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(79,4)	367,0
Неоплачений капітал	1425	-	-
Усього за розділом I	1495	70,6	517,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	1348,2	799,9
розрахунками з бюджетом	1620	10,0	79,3
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	1,3	-
Інші поточні зобов'язання	1690	0,5	-

Усього за розділом III	1695	1360,0	879,2
БАЛАНС	1900	1430,6	1396,2

2. Звіт про фінансові результати

Форма №2-мс

за Рік 2022

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3003,6	1611,0
Інші доходи	2160	-	-
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	3003,6	1611,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2235,8)	(1372,2)
Інші витрати	2165	(249,6)	(269,0)
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	(2485,4)	(1641,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	518,2	(30,2)
Податок на прибуток	2300	(71,8)	-
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 – (+) 2310)	2350	446,4	(30,2)

Керівник

Каленська Анна Юрївна

Головний бухгалтер

Каленська Анна Юрївна

Додаток Б. Фінансова звітність мікропідприємства за 2022 – 2023 роки

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ТРАНСХОЛОД ЗАХІД»**

Територія: України

Організаційно-правова форма господарювання: Товариство з
обмеженою відповідальністю

Вид економічної діяльності: Ремонт і технічне обслуговування
інших машин та устаткування

Середня кількість працівників: 7

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса: вулиця ДУБЕНСЬКА, буд. 6А, оф. 6, м. Рівне, 33001

Дата (рік,
місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КАТОТТГ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ		
2024	01	01
41423325		
UA56060470010041018		
240		
33.19		

1. Баланс
на «31» грудня 2023 р.

Форма №1-мс

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби	1010	67,6	79,9
первісна вартість	1011	176,7	202,8
Знос	1012	(109,1)	(122,9)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	67,6	79,9
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1190,6	2609,2
Поточна дебіторська заборгованість	1155	91,5	100,1
Гроші та їх еквіваленти	1165	43,8	64,5
Інші оборотні активи	1190	2,7	-
Усього за розділом II	1195	1328,6	2773,8
БАЛАНС	1300	1396,2	2853,7

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	150,0	150,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	367,0	1784,7
Неоплачений капітал	1425	-	-
Усього за розділом I	1495	517,0	1934,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	799,9	570,3
розрахунками з бюджетом	1620	79,3	348,7
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	-

Усього за розділом III	1695	879,2	919,0
БАЛАНС	1900	1396,2	2853,7

2. Звіт про фінансові результати

Форма №2-мс

за Рік 2023

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6208,2	3003,6
Інші доходи	2160	-	-
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	6208,2	3003,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4169,0)	(2235,8)
Інші витрати	2165	(310,3)	(249,6)
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	(4479,3)	(2485,4)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	1728,9	518,2
Податок на прибуток	2300	(311,2)	(71,8)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 – (+) 2310)	2350	1417,7	446,4

Керівник

Каленська Анна Юрївна

Головний бухгалтер

Каленська Анна Юрївна

метадані

підразділ
National University of Water and Environmental Engineering

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	B	8
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	i	27
Білі знаки	B	0
Парафрази (SmartMarks)	a	194

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25
Довжина фрази для коефіцієнта

21232
Кількість слів

165326
Кількість символів

Марієтська робота.docx
Автор
Савойський Орест Сергіївич
Науковий керівник / Вексельт

Дата візиту 16.12.2024
Дата редагування ---

Звіт подібності

Савойський Орест Сергіївич

82

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістерського рівня вищої освіти на тему: «Комплексна оцінка фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання (на прикладі Товариства з обмеженою відповідальністю «Трансхолд Захід»)» / О.С. Савойський. Рівне : НУВГП, 2024. 101 с.

У кваліфікаційній роботі розкрито теоретичні основи фінансово-економічної безпеки підприємств, визначено методичні підходи до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства. За результатами проведенного аналізу фінансового стану та рівня фінансової безпеки ТОВ «Трансхолд Захід» за 2021-2023 роки, виокремлено напрями оптимізації та розроблено заходи щодо підвищення системи фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства. Ключові слова: фінансова економічна безпека, платоспроможність, оцінка, ймовірність банкрутства, мониторинг, оцінка рівня фінансової безпеки.

ANNOTATION

Qualification work of the master's level of higher education on the topic: "Comprehensive assessment of the financial and economic security of business entities (on the example of the Limited Liability Company "Transholod Zakhid")" / O.Savoyskiy Rivne: NUVGP, 2024. 101 p.

The qualification work reveals the theoretical foundations of financial and economic security of enterprises, defines methodological approaches to assessing the level of financial and economic security of the enterprise. Based on the results of the analysis of the financial condition and level of financial security of LLC "Transholod Zakhid" for 2021-2023 years, directions of optimization are identified and measures were developed to improve the system of financial and economic security of the studied enterprise.

Keywords: financial and economic security, solvency, assessment, probability of bankruptcy monitoring, assessment of the level of financial security.

ЗМІСТ

ТОС № "1-3" 13.13% ВСТУП 4

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ 7

1.1 Сутність та значення фінансово-економічної безпеки підприємства 7

1.2 Основні методи та критерії забезпечення фінансово-економічної безпеки господарювання 16

1.3 Методичні підходи до оцінки фінансово-економічної безпеки підприємств 35

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ТРАНСХОЛД ЗАХІД» 35

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства 35

2.2 Аналіз фінансового стану підприємства 47

2.3 Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки та ймовірності банкрутства 57